

GYMNASIE- SKOLEN

Medlemsblad for
Gymnasieskolernes
Lærerforening

September 2018

No. 6

TEMA

FUSION

Tvangsægteskab eller lykkeligt forhold? Nedskæringer og færre unge sætter gang i planer om flere fusioner. **s_10**

Formanden stopper. Til

januar siger Annette Nordstrøm Hansen farvel til formandsposten i GL. **s_06**

Digital oprustning.

Professor vil sende lærerne på digital efteruddannelse. **s_36**

Passioneret lærer. Om

dagens molekyle, hytteost og islandsk arvemasse. **s_24**

Vi hjælper dig med den perfekte studietur fra start til slut

En vellykket studietur er vigtig for både elever og lærere. Vi sørger for at sammensætte et spændende program, som matcher både destinationens muligheder og de ønskede fagkombinationer.

**Hent gratis guide
til planlægning
af turen her:**

grupperejsebureauet.dk

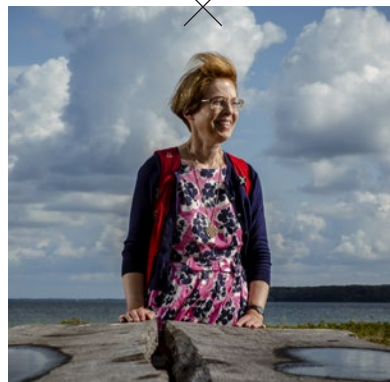
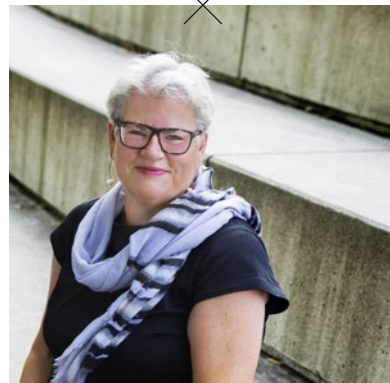
Siden 2005 har vi haft fokus på at arrangere studierejser for ungdomsuddannelser - vi har stor erfaring i at sammensætte det rigtige program ud fra jeres budget.

Kontakt os på telefon 44 94 60 90 eller send os en email på info@grupperejsebureauet.dk - vi sidder klar til at hjælpe dig.

**GRUPPE
REJSE
BUREAUET**

Gymnasieskolen | Medlemsblad for Gymnasieskolernes Lærerforening | **Redaktion:** Morten Jest (ansvarshavende), jest@gl.org • Tina Rasmussen, tina@gl.org • Malene Romme-Mølby, mrm@gl.org • Johan Rasmussen, johan@gl.org • Marie Rohleder, mar@gl.org | **Adresse:** Vesterbrogade 16, 1620 København V. Telefon: 33 29 09 00 | **Hjemmeside:** www.gymnasieskolen.dk | **Rejse- og forretningsannoncer:** Sofia Maltra Yelling, Rosendahls A/S, telefon: 76 10 11 55, smv@rosendahls.dk | **Layout:** Creative ZOO, www.czoo.dk | **Tryk:** Rosendahls A/S | **Oplag:** 16.000 | Tilmeldt Fagpressens Medie Kontrol | Medlem af Danske Specialmedier | **Næste deadline:** Den 14. september 2018.

INDHOLD

s_04	Leder	s_36	Udsyn
s_06	Interview med GL's formand	s_42	GL Mener
s_10	Tema om fusion	s_43	GL Brevkasse
s_22	Kort om undervisning	s_44	GL Kursusnyt
s_24	Mig og mit fag	s_49	Diskussion
s_28	Perspektiv	s_50	Kronik
s_30	Jeg anbefaler	s_54	Anmeldelser
s_32	Hverdag	s_62	Mindeord

FOR- NYELSE

Sommeren er slut, og virkeligheden har indhentet os. Velkommen til et nyt skoleår.

Knap er der blevet pustet ud efter forårets nervepirrende overenskomstforhandlinger, før de næste udfordringer presser sig på i den gymnasiale sektor – blandt andet de kommende finanslovsforhandlinger og kampen for at få bremset de fortsatte toprocentbesparelser. Den kamp er hidtil tabt, men spørgsmålet er, om et forestående folketingsvalg denne gang kan flytte et politisk flertal til fordel for skolerne.

Apropos valg er der i næste måned valg til GL's hovedbestyrelse. GL-formanden skyder i dette blad valgkampen i gang med annonceringen af, at hun ikke genopstiller. Således vil vinteren byde på en fornyelse i foreningens politiske liv. Det vil du selvfølgelig kunne læse mere om de kommende måneder både her i bladet og på gymnasieskolen.dk.

Som læserne sikkert vil bemærke, har også redaktionen brugt foråret og sommeren på fornyende tanker. Vi vil gerne signalere endnu stærkere identitet og seriøsitet og håber, at det vil falde i læsernes smag. God læsning!

*Morten Jest
Chefredaktør*

T E M A _

FUSION

Meget tyder på, at vi om nogle år kan sætte flere fusionsskoler ind på Danmarkskortet.

Et Danmarkskort længere inde i bladet viser alle de mange skoler med gymnasiale uddannelser, som er resultatet af fusioner.

Lærere over hele landet arbejder på fusionsskoler. Fusioner er ikke nogen nyhed. Men der er alligevel god grund til at sætte fokus på fusioner netop nu.

Regeringen og et flertal i Folketinget har siden 2015 haft grønthøsteren i gang og skærer to procent af skolernes budgetter om året. Samtidig viser fremskrivninger af ungdomsårgangene, at der i langt de fleste kommuner bliver færre unge i de kommende år.

Blandt andet derfor peger flere lederforeninger på, at fremtidens ungdomsuddannelser skal samles på færre matrikler, så de unge bliver præsenteret for et tag selv-bord af uddannelser. Med andre ord tyder meget på, at vi om nogle år kan sætte flere fusionsskoler ind på Danmarkskortet.

Der kan siges både gode og dårlige ting om fusioner. Som for eksempel hhx-læreren, der er glad for at dele lærerværelse med musiklæreren på Nyborg Gymnasium, og tillidsrepræsentanten, som mener, at der er "hulens langt" til ledelsen på den store uddannelsesinstitution Next i København.

Med dette tema ønsker Gymnasieskolen at være med til at sætte gang i debatten om fremtidens ungdomsuddannelser og blandt andet stille spørgsmålet: Er større altid bedre? ●

ÉN PLATFORM TIL ALLE UNGDOMSUDDANNELSER

Fra dette efterår kan du og dine elever
begynde at finde jeres iBøger® på

konto.systime.dk

uanset om de kommer fra:

DANSK
LÆRER
foreningens forlag

forlaget © columbus

nucleus

systime

DET BETYDER:

- ✓ Ét login
- ✓ Alle iBøger® ét sted
- ✓ Søgning på tværs af alle forlagenes iBøger®

Med venlig hilsen

Dansklærerforeningens Forlag | Forlaget Columbus | Nucleus | Systime

FORMANDEN STOPPER

og bliver lærer igen

ANNETTE NORDSTRØM HANSEN STOPPER SOM FORMAND FOR GL TIL JANUAR. **Hun erkender, at vilkårene som gymnasielærere er blevet forringet i de fem år, hun har siddet på posten, men er alligevel optimistisk på lærernes og den offentlige sektors vegne.**

Tekst_ Johan Rasmussen

Foto_ Rie Neuchs

06 Annette Nordstrøm Hansen kan fortælle eleverne om sine erfaringer med lobbyarbejde på Christiansborg og overenskomstforhandlinger, når hun efter nytår igen begynder at undervise i samfundsfag på Gefion Gymnasium.

Formanden for Gymnasieskolernes Lærerforening (GL) har besluttet at stoppe til januar efter fem år på posten.

“Mens jeg har været formand, er der blevet implementeret en ny arbejdstidsaftale og en ny gymnasie-reform, og jeg synes, det er vigtigt, at man som formand for GL ikke kommer for langt væk fra, hvad der rører sig på skolerne. Nu må andre kræfter til,” siger Annette Nordstrøm Hansen, som stopper i forbindelse med det næste hovedbestyrelsesvalg i GL.

Inden hun blev formand, stillede hun selv forslag om, at en formand i GL højst må sidde seks år.

Hun kommer til at savne arbejdet som formand for GL, men hun glæder sig også til at vende tilbage til det job, hun i princippet blot har orlov fra.

“Jeg savner faktisk at undervise, og jeg glæder mig til at blive lærer igen,” siger hun.

Det siger hun, også selvom hun gang på gang i de seneste fem år har sagt, at vilkårene for at levere kvalitet i undervisningen er blevet forringede, for eksempel når journalister har ringet hende op om morgenen for at få en kommentar om nedskæringerne på gymnasierne.

Nedskæringerne fylder meget

“Bekymret” er et ord, som har sluppet formandens læber et utal af gange i hendes tid i GL.

“**Vi har dog gjort et stort arbejde for at få hverdagen til at fungere bedre på skolerne.**”

“Nedskæringerne i uddannelses-sektoren har fyldt rigtig meget i min tid som formand. Det er noget, som påvirker alles dagligdag i sektoren. Nedskæringerne har ført til en voldsom effektivisering og arbejdsintensivering, og flere lærere har ikke kunnet klare presset. Jeg ville gerne kunne sige, at det var lykkedes for GL at tage nedskæringerne af bordet,

men det er det desværre ikke,” siger Annette Nordstrøm Hansen.

Hun sidder ved mødebordet på sit kontor på Vesterbrogade i København med et stykke papir med noter om sin tid som formand foran sig.

Hun mener dog, at GL's arbejde med konstant at gøre opmærksom på, at nedskæringer forringer kvaliteten, har været med til at skabe en ny spirende dagsorden.

“Flere politikere siger nu, at nok er nok, og Socialdemokratiet har rykket sig. GL har været med til at ændre den diskurs og fået skabt en dagsorden om, at uddannelse er en investering og ikke en udgift,” siger Annette Nordstrøm Hansen og erklærer, at hun er optimistisk i forhold til at få stoppet nedskæringerne på uddannelse.

2013 ændrede alt

Annette Nordstrøm Hansen blev valgt som formand efter en af de mest kontroversielle perioder i GL's historie. Ved overenskomstforhandlingerne i 2013 skrev GL's tidligere formand Gorm Leschly under på en overenskomstaftale, som fjernede de centralt fastsatte akkorder. Annette Nordstrøm Hansen kritiserede aftalen og forløbet efterfølgende, og →

s_07

blandt andet den kritik var med til at sikre hende formandsposten ved hovedbestyrelsesvalget senere samme år.

Du blev blandt andet valgt på din kritik af OK 13. Tror du ikke, der sidder medlemmer, som er skuffede over, at deres arbejdsvilkår er blevet forringet, mens du har været formand?

“Men det var også det, vi sagde; at OK 13 var skelsættende og ville få store konsekvenser. Vi har dog gjort et stort arbejde for at få hverdagen til at fungere bedre på skolerne. Vi har opprioriteret dialogen med lederforeningerne, og i stedet for at lederne i begyndelsen arbejdede for at udvide ledelsesrummet, så synes jeg nu, vi har skabt en dagsorden med lederforeningerne om, at man kan lykkes med gode skoler ved hjælp af samarbejde mellem ledelse og lærere.”

Kan der alligevel ikke sidde medlemmer, som er desillusionerede over, at deres fagforening ikke kan dæmme op for øget arbejdsintensivering?

“Jo, og det tror jeg også er en oplevelse hos andre offentligt ansatte, og det har været fagbevægelsens problem i en periode. Der har været meget få succeser. Derfor er jeg også så glad for OK 18.”

OK 18 var en succes

Op til overenskomstforhandlingerne i begyndelsen af året var frokostpausen under angreb, men den er som bekendt nu sikret i en overenskomst. Samtidig blev det forhindret, at løndannelsen blev yderligere decentraliseret, hvilket Finansministeriet ellers ønskede. Ifølge Annette Nordstrøm Hansen har GL især på det punkt ydet en stor arbejdsindsats for at stå fast på, at gymnasielærernes løn ikke skal blive yderligere individualiseret.

Først og fremmest glæder formanden sig dog over, at OK 18 viste, at de offentligt ansatte kunne vinde ved at stå sammen.

“Ord som solidaritet og fællesskab giver mening igen, og mange medlemmer har sagt til mig, at nu kan de se, at deres fagforening gør en forskel,” siger hun.

Hun betyder, at hun ikke vil blande sig i GL-politik eller fagligt arbejde, når hun træder tilbage som

formand. OK 18 har dog givet hende nogle erkendelser, som peger ind i fremtiden.

“I de kommende år handler vores arbejde om, hvilken type offentlig sektor vi vil have. Det er vigtigt, at vi som organisation går ind i den kamp og ikke kun tænker snævert på gymnasielærernes arbejdsvilkår. Hvis vi vil have indflydelse, skal vi gøre det sammen med andre.”

Tæt på medlemmerne

Efter OK 13 var der et genopretningsarbejde for GL over for medlemmerne, mener Annette Nordstrøm Hansen.

Efter at hun blev valgt som formand, har det været et mål for hende, at medlemmerne oplever GL som en vedkommende fagforening, som gør en forskel, og som også er klare i spytet over for arbejdsgiverne og tydelige i kritikken af den arbejdsintensivering, som mange medlemmer har oplevet efter 2013.

For Annette Nordstrøm Hansen har en del af løsningen været at komme ud til så mange møder på skolerne som muligt og at være i dialog med flest mulige medlemmer. Ifølge hende selv har hun prioriteret den opgave så meget, som kalenderen overhovedet har tilladt.

“Jeg tror, det er vigtigt, at medlemmerne føler sig hørt, og at formanden og hovedbestyrelsen er ude at lytte til de problemer, medlemmerne har. Jo tættere dialog med medlemmerne, des mere tilfredse er medlemmerne med deres organisation, viser undersøgelser. Samtidig har dialogen med medlemmerne også været utrolig vigtigt for mig og har været en rettesnor for det politiske arbejde, vi laver i hovedbestyrelsen, og for mig som formand.”

Den 1. januar står den nu 63-årige Annette Nordstrøm Hansen op til et liv uden politik og fagligt arbejde, som også fyldte en del af hendes tid, inden hun blev formand.

“Det bliver stille, og jeg kommer da helt klart til at savne at stå op til det arbejde, jeg har brændt for i så mange år. Men så åbner et nyt kapitel sig, og jeg glæder mig til at undervise igen,” siger hun og tilføjer:

“Og jeg er lidt spændt på, hvordan det bliver - meget har jo ændret sig i gymnasiet siden 2013.” ●

3 EKSTRA SPØRGS- MÅL TIL ANNETTE NORDSTRØM HANSEN

Hvad kommer du til at savne mest?
Dialogen med medlemmerne er nok det, jeg kommer til at savne aller-mest.

Hvad har du lært?
Jeg er blevet bekræftet i, at man skal skaffe sig alliancepartnere og tale med alle for at opnå noget i politik. Jeg har brugt lige så meget tid på at mødes med Dansk Folkeparti som med Enhedslisten.

Hvad er du mest stolt af?
At vi var med til at revitalisere fagbevægelsen i forbindelse med OK 18. Det var en kæmpemæssig sejr og beviste, at vi er stærke sammen.

 Mine materialer

 Forløbsbygger

 Søg i materialer

 Aktivér eNøgle

 Administrer eNøgle

 Mine grupper

 Elever og lærere

 Mine besvarelser

 Mine quizzes

Fra dette efterår:

Nyheder på **MinKonto**

<p>MinKonto</p> <p>★ iBøger® fra flere forlag</p>	<p>MinKonto</p> <p>★ iForløb - grydeklare forløb til én eller flere iBøger</p>
<p>MinKonto</p> <p>★ Indbyggede, reviderede og ajourførte vejledninger til iBog® og konto</p>	<p>MinKonto</p> <p>★ Filtrering efter forlag</p>
<p>MinKonto</p> <p>★ Tilmeld dig nyhedsbreve fra flere forlag</p>	<p>MinKonto</p> <p>★ Lette genveje til favoritter, booking m.m. på de enkelte iBøger®</p>

Vi ses på
konto.systeme.dk

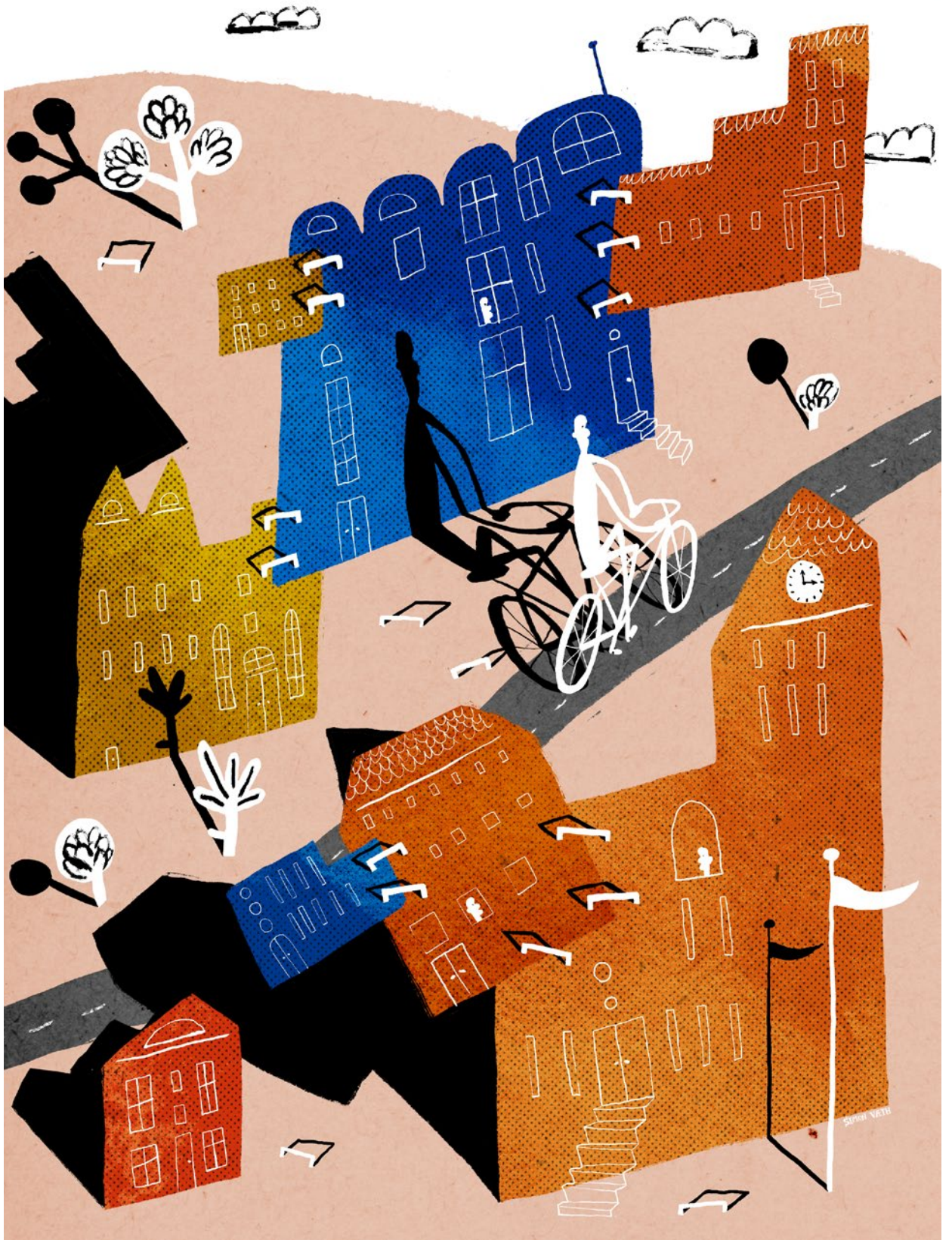
FUSION

s_10

Tekst_ Johan Rasmussen,
Tina Rasmussen

Illustration_ Simon Wæth

MANGE LÆRERE UNDERVISER PÅ FUSIONSSKOLER. **Andre er spændt på, om deres skole er den næste i rækken. Fusioner er nogle gange som et tvangsægteskab, men kan også ende i et lykkeligt forhold. Gymnasieskolen sætter fokus på fusioner i dette tema.**

FUSIONS- DANMARK

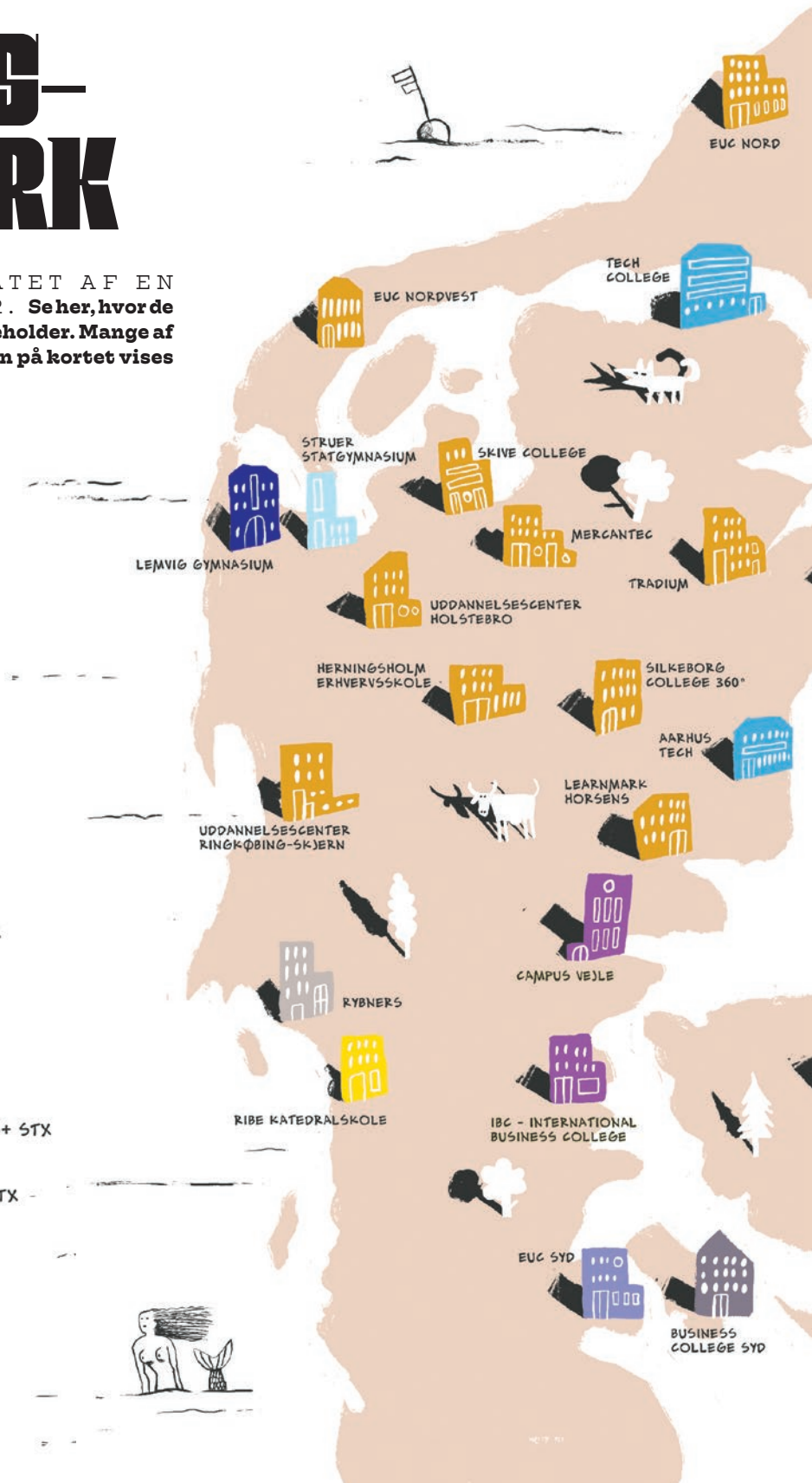
35 SKOLER ER RESULTATET AF EN ELLER FLERE FUSIONER. **Se her, hvor de ligger, og hvilke uddannelser de indeholder. Mange af skolerne ligger på flere adresser, men på kortet vises kun én afdeling.**

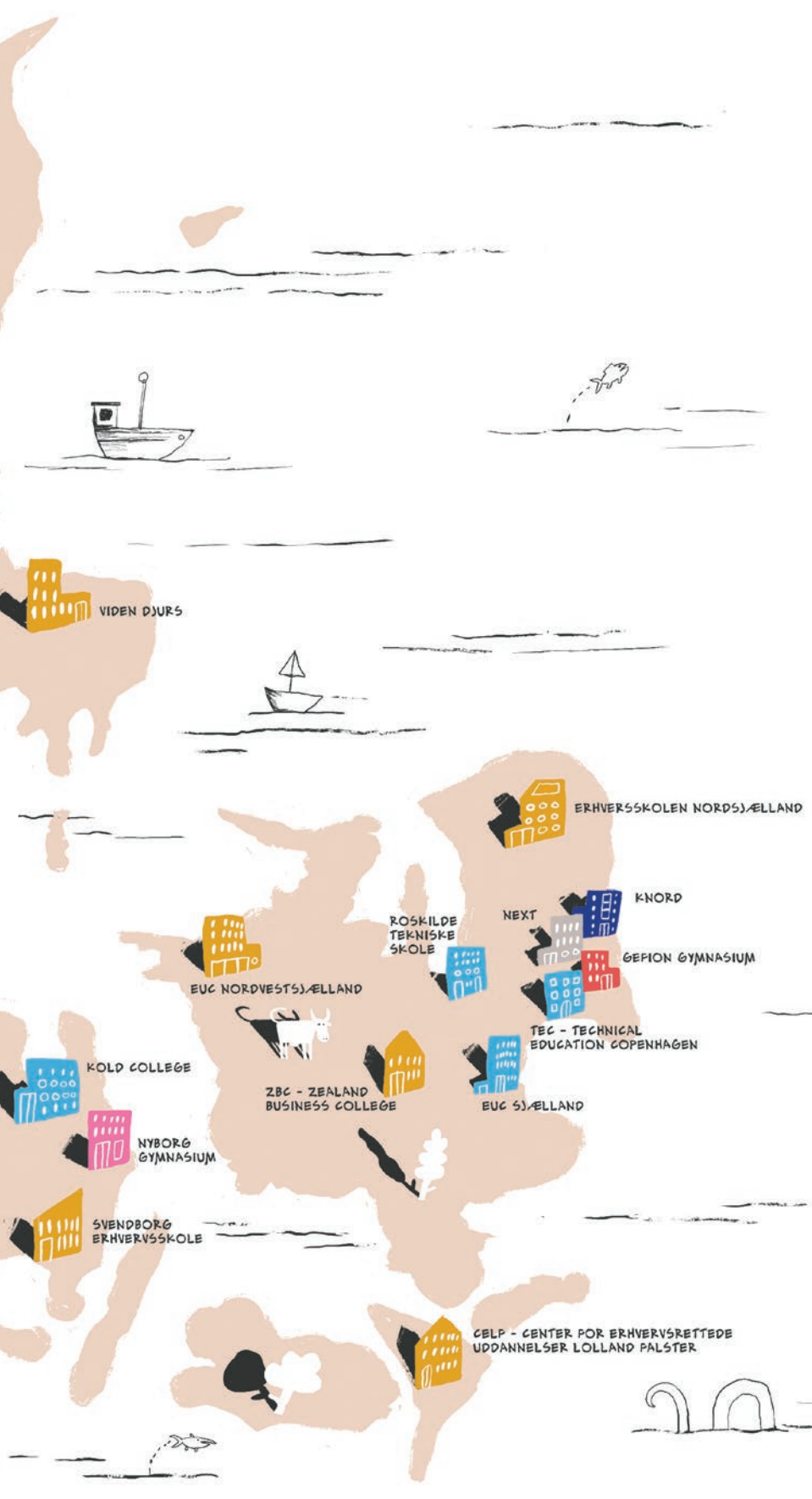
Tekst_ Johan Rasmussen,
Tina Rasmussen

Illustration_ Simon Wæth

s_12

- EUD + EUX + HTX
- EUD + EUX + HF + HHX
- EUD + EUX + HF + HHX + IB + STX
- EUD + EUX + HHX + HTX
- EUD + EUX + HHX + STX
- EUD + EUX + HF + HHX + HTX + IB + STX
- EUD + EUX + HF + HHX + HTX + STX
- EUD + EUX + HTX + IB
- STX
- EUD + EUX + HF + HHX + STX
- EUD + EUX + HHX

Fusioner på vej eller måske på vej

- Horsens Gymnasium og Horsens Statsskole fusionerer i 2021.
- Langkær Gymnasium og Aarhus Tech har planer om en fusion.
- Esnord og Knord på Sjælland har overvejelser om fusion.
- Skanderborg Gymnasium og Skanderborg Odder Center for Uddannelse (SCU) undersøger muligheden for en fusion.

Kilde:
Undervisningsministeriet m.fl.

Fusioner:

STØRRE, STÆRKERE OG LÆNGERE TIL LEDELSEN

MED NEDSKÆRINGER OG FÆRRE UNGE KAN FLERE SKOLEFUSIONER NEMT BLIVE EN REALITET. **Stærke kræfter i sektoren peger på, at unge skal have muligheden for at vælge flere uddannelser på den samme adresse. Men spørgsmålet er, om større også er bedre.**

Tekst_ Johan Rasmussen

Illustration_ Simon Wæth

Hvis man for fem år siden havde spurgt lærerne på Handelsgymnasiet i Ribe, om de havde lyst til at fusionere med Ribe Katedralskole, havde de nok været mere tilbageholdende.

Men siden dengang er der blevet færre elever på skolen, og samtidig har et flertal i Folketinget skåret ned på gymnasierne tre år i træk.

Spørgsmålet om fusion mellem det lille handelsgymnasium med 220 elever og det gamle, traditionsrige gymnasium i Ribe er derfor blevet modtaget forholdsvis positivt af lærerne, fortæller tillidsrepræsentant Ulrik Rogge.

“Vi er glade for, at vi ikke ender som en lille filial til en stor skole i Esbjerg eller Kolding, men at vi får en bæredygtig løsning i Ribe,” siger han om fusionen, som betyder, at lærerne flytter sammen på Ribe Katedralskole den 1. januar 2019, men allerede nu officielt er fusioneret.

Gymnasielærerne i Ribe er

langtfra de eneste lærere i Danmark, som skal forholde sig til en ny fremtid med nye kolleger og ny ledelse. Og de er heller ikke de eneste lærere, som arbejder på en fusionsskole.

“ Vi føler ikke, at der er en brændende platform, som betyder, at vi er nødt til at fusionere.

*John Pødenphant Pedersen
Tillidsrepræsentant
Horsens Gymnasium*

En optælling Gymnasieskolen har foretaget på baggrund af tal fra Undervisningsministeriet viser, at 35 skoler og institutioner, som udbyder gymnasiale uddannelser i Danmark, er resultatet af fusioner.

Og det skulle være meget

mærkeligt, hvis tallet ikke bliver højere i fremtiden. For eksempel overvejer de erhvervsrettede uddannelsesinstitutioner Knord og Esnord på Sjælland at fusionere, og sker det, vil institutionen undervise 5.500 elever og have 680 lærere ansat på en række adresser nord for København.

Svær cocktail

Siden 2016 har et flertal i Folketinget pålagt uddannelser det såkaldte omprioriteringsbidrag, som skærer to procent af skolernes budgetter om året. Flere steder i landet bliver der samtidig færre unge i de kommende år. Læg dertil en regering og et Folketing, der gerne ser, at flere unge vælger en erhvervsuddannelse, og at færre unge skal gå i gymnasiet.

Den cocktail betyder, at der på flere skoler bliver tænkt, så det næsten knager ude på ledelsesgangen, over, hvordan skolernes

økonomi og de unges muligheder for at vælge mellem forskellige uddannelser sikres i fremtiden.

Den slags overvejelser har lederne på Horsens Gymnasium og Horsens Statsskole også haft. Og den 25. april i år blev overvejelserne omsat til handling, da lærerne blev orienteret om, at de to stx-gymnasier skal fusionere i 2021 på den adresse, hvor Horsens Statsskole ligger nu.

“På baggrund af en fremskrivning af søgetal og økonomi kunne vi se, at det bliver problematisk for gymnasiernerne i 2020. Man kan sige, at fusionen er en naturlig konsekvens af den politiske diskurs på uddannelsesområdet i disse år,” siger Flemming Steen Jensen, rektor på Horsens Statsskole.

Bestyrelserne på de to skoler besluttede at holde kortene tæt ind til kroppen i fusionsprocessen, og derfor kom det bag på de fleste lærere og elever, da nyheden blev “breaket”.

Tillidsrepræsentanterne fra de to

skoler fortæller, at fusionen bestemt ikke er en idé, som er opstået blandt lærerne, men når det nu er besluttet, er der en konstruktiv stemning for, at det skal ende godt.

“Vi føler ikke, at der er en brændende platform, som betyder, at vi er nødt til at fusionere. Vi synes, vi har to veldrevne skoler, og eleverne er tilfredse, og lærerne mener, de er på en god arbejdsplads,” siger John Pødenphant Pedersen, som er tillidsrepræsentant på Horsens Gymnasium.

Hans kollega på Horsens Statsskole, Andreas Monrad Pedersen, sidder i bestyrelsen som medarbejderrepræsentant og stemte nej til fusionen.

“Man kan frygte, at der kan komme et kvalitetsfald på den korte bane, når en ny organisation skal op at stå. Og om kvaliteten stiger på lang sigt, er der ingen garanti for,” siger Andreas Monrad Pedersen, som også peger på, at der er risiko for, at

der bliver længere til ledelsen, og at noget af nærheden for eleverne forsvinder.

Alligevel vælger han nu at se fremad og vil arbejde for, at ‘fornuftsægteskabet’ ender lykkeligt.

Han henviser til, at der er oprettet et byggeudvalg, hvor medarbejderne er involveret, og faggrupperne fra de to skoler er begyndt at mødes.

“Der er en spændt og god stemning blandt lærerne,” siger Andreas Monrad Pedersen.

Flere fusioner i fremtiden

Det sker faktisk meget sjældent, at to stx-gymnasier fusioner, som det er sket i Horsens. Og noget tyder på, at fremtidens fusioner vil indeholde flere typer gymnasiale uddannelser.

I hvert fald hvis man spørger i de to lederforeninger Danske Gymnasier og Danske Erhvervsskoler og -Gymnasier. Begge organisationer er kommet med nye udspil om →

fremtidens ungdomsuddannelser i foråret, og fælles for de to udspil er, at lederne er enige om, at de unge skal kunne vælge mellem flere ungdomsuddannelser på den samme adresse.

“Vi synes, det er fornuftigt, at skoler samarbejder om at kunne tilbyde unge alle typer uddannelser overalt i landet. Vi skal lægge konkurrencen til side mellem erhvervsuddannelser og gymnasier,” siger formand for Danske Gymnasier Birgitte Vedersø, som mener, at en naturlig forlængelse af den opfordring godt kan være flere fusioner.

” I mange tilfælde vidste medarbejderne ikke, hvad ledelsens mål og vision var med at oprette et campus eller en fusion.

Lasse Hønge Flarup
Projektleder

VIVE - Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd

Konkret ønsker hun at få lavet institutionslovgivningen om, så et stx-gymnasium også kan få lov til at udbyde htx, hvilket ikke er muligt i dag.

“Men det kan også være, at et stx-gymnasium kan ryge ind under det lokale handelsgymnasium. Vi skal holde op med at have for snævre institutionsinteresser,” siger Birgitte Vedersø.

Direktør i Danske Erhvervsskoler og -Gymnasier Ole Heinager siger, at foreningen vil arbejde for flere fusioner og mere samarbejde mellem skoler.

“I stedet for at tre mindre skoler kæmper mod hinanden i en by af en vis størrelse, bør der være én byskole, som tilbyder alle gymnasiale uddannelser og erhvervsuddannelser, og hvor eleverne kan få udnyttet deres fulde talent,” siger Ole Heinager.

Han er selv direktør i uddannelsesinstitutionen NEXT i hovedstadsområdet, som er et resultat af flere fusioner gennem årene, og som i dag består af seks gymnasier og

erhvervsuddannelser med næsten 900 medarbejdere og knap 7.000 årselever.

Ole Heinagers vision er, at skellene mellem hhx, htx og stx brydes ned, og at lærerne på de forskellige NEXT-gymnasier laver fælles forberedelse, og at faggrupper arbejder sammen på tværs af skolerne.

“Med omprioriteringsbidrag skal vi finde på nye måder at undervise på, og jo mere vi kan udvikle fælles, des bedre. Vi har en kæmpe talentmasse i NEXT, og vi skal udnytte stordriftsfordelene ved at være flere gymnasier sammen,” siger Ole Heinager.

Lærere: Større er ikke altid bedre

Kenn Schoop er tillidsrepræsentant på NEXT Sydvestkysten Gymnasium i Ishøj. Han har oplevet to fusioner i sin karriere og mener, at der er hulens langt fra toppen af organisationen til hverdagens undervisning. Det kan nogle gange være svært for medarbejderne at se, om en beslutning er truffet af den øverste ledelse eller lokalt, og på den måde kan det være sværere for den enkelte medarbejder at få indflydelse.

Kenn Schoop advarer også mod at tro, at fælles forberedelse mellem de forskellige skoler i NEXT er en god idé:

“Der er en risiko for, at lærerne bliver demotiverede og mister engagementet, hvis de ikke har medejerskab af undervisningen, men blot skal hive et forløb ned fra hylden. Præfabrikerede standardforløb passer ikke nødvendigvis til alle klasser på tværs af NEXT.”

Medarbejdere kender ikke målet

Der er bestemt ingen garantier for, at en fusion bliver vellykket. På papiret kan en bestyrelse og en ledelse måske nemt blive enige om, at det er bedre at slå to eller flere skoler sammen. Men det er ikke altid, at begejstringen på ledelsesgangen også ender ude i klasselokalet.

Lasse Hønge Flarup er projektleder i VIVE - Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd. I 2016 stod han i spidsen for et evalueringsprojekt om campusdannelser, som også nogle steder indeholder fusioner.

“I mange tilfælde vidste

medarbejderne ikke, hvad ledelsens mål og vision var med at oprette et campus eller en fusion. Det var mange steder sparsomt med kommunikationen omkring det. Vi kunne observere, at iværksættelsen af et campus foregik på ledelsesplan, og at det tager flere år, før det siver ned i organisationen,” siger Lasse Hønge Flarup, som også fortæller, at ambitionen eller visionen om, at lærere på for eksempel stx og hhx skulle samarbejde, langt fra alle steder var en realitet.

GL: For langt til ledelsen

Gymnasieskolernes Lærerforening (GL) mener, at fusioner kan give god mening i visse tilfælde - for eksempel ved at to mindre skoler samarbejder i stedet for at konkurrere. Men GL advarer mod at skabe for store institutioner.

“På store fusionsskoler kan der bliver langt til den øverste leder, også selvom der indsættes et ekstra ledelseslag. Det kan derfor blive sværere at få medindflydelse for den enkelte lærer, og det er et problem, når der skal skabes skoleudvikling, da det er lærerne, som leverer kerneydelsen,” siger Annette Nordstrøm Hansen, formand for GL. ●

**Der er en
risiko for, at
lærerne bliver
demotiverede
og mister
engagementet,
hvis de ikke har
medejerskab af
undervisningen.**

*Kenn Schoop
Tillidsrepræsentant
NEXT*

s_18

Jesper Ørum og Maria Gaarsmand

(forrest i billedet) og alle de øvrige lærere på Nyborg Gymnasium spiser hver dag frokost sammen. Skolen, der rummer syv forskellige uddannelser, har i alt 140 ansatte og 1.150 elever.

”Det var ikke den store forandring. Vi har jo hele tiden været vant til at være flere uddannelser under samme tag. Nu kom der bare nogle flere.”

Ordene kommer fra Jesper Ørum, der underviser i historie og idræt og har været på Nyborg Gymnasium i syv år.

I januar 2016 fusionerede skolen med det lille lokale handelsgymnasium, der var en underafdeling af den store uddannelsesinstitution Tietgen i Odense. Inden udbød Nyborg Gymnasium stx, hf og IB, nu fik skolen også hhx, eux og eud. Siden er 10. klasse kommet til, så nu har hele syv uddannelser til huse i den gule bygning på Skolebakken 13.

Jesper Ørum har været positiv over for fusionen fra start af. Selvfølgelig var den første tid kaotisk med pladsproblemer, byggerod og nye uddannelser at forholde sig til. Men

beslutningen var rigtig, mener han.

”Det var jo reelt en fiasko, der rykkede ind. Til sidst var der kun én klasse på hver årgang. Her har hhx-uddannelsen fået langt bedre muligheder, både når det gælder udbud af valgfag og studiemiljø. Antallet af hhx-elever er vokset markant, og det viser jo, at der var et behov.”

Kun få lærere fra handelsgymnasiet fulgte med til Nyborg Gymnasium. Det var dem, der havde hele deres arbejdstid på den lille hhx-skole. Siden har Nyborg Gymnasium ansat flere hhx-lærere, fordi antallet af hhx-klasser er fordoblet.

Maria Gaarsmand er en af de nye hhx-lærere. Hun begyndte på skolen i januar, og ifølge hende er der god stemning på lærerværelset.

”Alle taler med alle. I frokostpausen

“ HER ER INGEN FINERE END ANDRE

TO ET HALVT ÅR EFTER FUSIONEN **med et lokalt handelsgymnasium er Nyborg Gymnasium ved at have fundet fodfæstet igen. Men nogle lærere føler sig mere pressede end før.**

Tekst_ Tina Rasmussen

Foto_ Hung Tien Vu

sætter man sig bare, hvor der er en ledig plads. Det er fantastisk at tale med musiklærere og fysiklærere og

“ Om jeg underviser i historie på stx eller hhx, gør ikke nogen forskel for mig.

*Jesper Ørum
Lærer
Nyborg Gymnasium*

blive mindet om, at alt her i verden ikke handler om business,” siger Maria Gaarsmand, der underviser i international økonomi og afsætning.

Jesper Ørum er enig.

”Hhx-lærerne er bare gledet ind

på linje med alle andre. Her er ingen finere end andre,” siger han.

Politisk opbakning

Det var underskuddet på det lille handelsgymnasium, der satte skub i fusionen. Politikerne i Nyborg Kommune ønskede, at de unge i Nyborg stadig kunne tage en merkantil ungdomsuddannelse i byen, og støttede derfor fusionsplanerne. Kommunen har endda bidraget økonomisk til de nye tilbygninger, der har skabt plads til næsten 300 nye elever på skolen.

Sune Jørgensen er tillidsrepræsentant på Nyborg Gymnasium. Han fortæller, at lærerne først blev involveret i fusionen, da beslutningen reelt var truffet. Det skete i foråret 2015.

”Nogle var ligeglade, andre syntes, det lød spændende, og så var der

enkelte kritiske røster,” siger Sune Jørgensen, der mener, at stemningen generelt har været positiv.

De nye kolleger og elever flyttede ind et halvt år før planlagt, så der var trangt på lærerværelset og ekstra pres på undervisningslokalerne i den første tid, fordi de nye lokaler ikke var klar. Men overordnet har fusionen været forholdsvis smertefri. Sune Jørgensen uddyber:

”Lærerne opfatter uddannelserne som ligeværdige. Det har hjulpet os, at hhx-lærere og stx-lærere i dag er på stort set samme overenskomst.”

Forskellige holdninger

Maria Gaarsmand og Jesper Ørum viser rundt i studieområdet og kantinen, der er blevet udbygget i forbindelse med fusionen. Der er også en helt ny multihal og pavilloner, der →

fungerer som ekstra klasselokaler.

Lærerne på Nyborg Gymnasium var allerede inden fusionen vant til at undervise på flere uddannelser – stx, hf og IB. Det har gjort fusionen nemmere, mener Jesper Ørum. Nu underviser mange også på hhx. Han er selv én af dem, og han synes, den nye udfordring er fed.

” Lærerne oplever uddannelserne som ligeværdige.

*Sune Jørgensen
Lærer og tillidsrepræsentant
Nyborg Gymnasium*

”Om jeg underviser i historie på stx eller hhx, gør ikke nogen forskel for mig. Det er jo bare bekendtgørelsen, der er lidt anderledes,” siger han.

For andre lærere har det været hårdt at skulle sætte sig ind i en helt ny uddannelse. Samtidig har nedskæringerne på uddannelsesområdet givet den enkelte lærer flere undervisningstimer og dermed et mere stressende arbejdsliv. Som udgangspunkt underviser lærerne højst på to uddannelser ad gangen – enkelte skal klare tre. Ifølge tillidsrepræsentanten gør ledelsen alt for at undgå det.

”Det er voldsomt at skulle overskue tre sæt læreplaner og bekendtgørelser,” siger Sune Jørgensen.

Vidensdeling i toget

Tillidsrepræsentanten genkender de to læreres oplevelse af, at der bliver snakket på kryds og tværs af uddannelserne. Men han synes, at der stadig er et stykke vej i forhold til at få de to kulturer fuldt integreret.

”Lærerne, der kom fra handelsgymnasiet, er stadig lidt en gruppe for sig. Hvis vi sad mere blandet på lærerarbejdspladserne, tror jeg, der ville opstå mere sparring og udveksling af idéer mellem uddannelserne,” siger Sune Jørgensen.

Han mener, at stx-lærerne for eksempel kan lære af hhx-lærernes måde at arbejde med virksomhedsbesøg og projektarbejde på.

Netop samarbejdsmulighederne på tværs af uddannelserne er noget

af det, Maria Gaarsmand glæder sig allermost over ved at være på Nyborg Gymnasium. Hun synes allerede, der foregår en del vidensdeling mellem hhx og stx. Selv i toget, når pendlerne fra Odense følges ad til og fra skolen, siger hun.

Selv håber Maria Gaarsmand på snart at få startet et samarbejde med IB.

”Når vi laver makroøkonomiske analyser af et land, er det oplagt at gå over til IB-klasserne og høre, om der er elever, der kommer derfra.”

Volumen giver muligheder

Henrik Vestergaard Stokholm, rektor på Nyborg Gymnasium, kom først til skolen, da fusionen var vedtaget. Han mener, beslutningen var rigtig, fordi den sikrede et bredt udbud af ungdomsuddannelser i området.

”Vi kan lave en mere attraktiv skole for alle, fordi vores volumen giver mange flere muligheder, for eksempel flere valgfag,” siger Henrik Vestergaard Stokholm.

Han mener, at campusløsningen, hvor uddannelserne bliver samlet på én adresse, er den bedste model. På den måde får eleverne de samme fællesaktiviteter og fester, og det er nemt og trygt at skifte uddannelse, hvis de har valgt forkert.

Rektoren beskriver fusionen som ”knaldhårdt arbejde” for både lærere og ledelse. For at ryste de to lærergrupper sammen var der byvandring, vinsmagning og en masse andre sociale arrangementer i den første tid. Han føler, det har båret frugt.

”Det kultursammenstød, vi havde frygtet, har overhovedet ikke været der.”

Kæp i hjulet

Her to et halvt år efter at de merkantile lærere flyttede ind, er der ved at indfinde sig en snert af hverdag, men arbejdet med fusionen er ikke slut endnu. Henrik Vestergaard Stokholm er enig med Sune Jørgensen i, at lærerne kan blive bedre til at bruge hinanden på tværs af uddannelserne.

”Derfor bliver samarbejde et fokuspunkt for os i det her skoleår,” siger han.

Udfordringerne ved at drive skole i en tid med nedskæringer fortsætter

også. Rektoren ryster på hovedet over, at politikerne opfordrer til flere fusioner, samtidig med at de har indført et omprioriteringsbidrag, der i den grad presser skolerne. På Nyborg Gymnasium vil man have 16 millioner kroner mindre i kassen i 2021 i forhold til i 2017.

Henrik Vestergaard Stokholm siger:

”Der er en økonomisk fordel i at samle flere elever på den samme adresse og i, at vi kan bruge lærerne mere fleksibelt. Men i stedet for at få et skub fremad her i starten stikker man en kæp i hjulet. Vi gør alt det, politikerne gerne vil have, og alligevel bliver vi tævet økonomisk.” ●

Det har krævet hårdt arbejde, men fusionen er generelt gået godt, lyder det fra både rektor Henrik Vestergaard Stokholm og tillidsrepræsentant Sune Jørgensen på Nyborg Gymnasium.

Medlemmerne i MP Pension har meget at glæde sig over

9,6 %

Fra 2009 til 2017 har MP Pension fået et afkast på 9,6 % i gennemsnit pr. år.

Det er blandt de bedste afkast i pensionsbranchen.

Max 2°

Vores investeringspolitik understøtter Paris-aftalens målsætning om max 2° global opvarmning.

Derfor har vi også valgt at sælge vores aktier i olie, kul og tjæresand.

5 mia. til klimaet

Vi har oprettet en klimapulje på ca. 5 mia. kr.

P.t. har vi grønne og klimavenlige investeringer for 3,5 mia. – og der er flere på vej.

Sundhedsordning

Vi tilbyder i samarbejde med Falck Healthcare en attraktiv sundhedsordning til medlemspris.

Alle medlemmer – uanset alder – kan få ordningen for 795 kr. pr. år.

Medlemsdemokrati

MP Pension er en medlemsejet pensionskasse. Derfor får medlemmerne pension og forsikringer til kostpris.

Bestyrelsen er valgt af medlemmerne, og medlemmer kan få direkte indflydelse ved at deltage på den årlige generalforsamling.

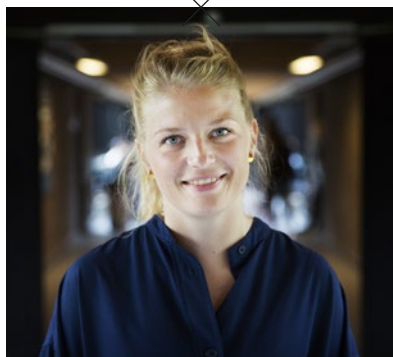
Pension til selvstændige

De fleste af vores medlemmer er ansat på offentlige overenskomster, men når du er magister, gymnasielærer eller psykolog, kan du altid få pension hos os.

KORT OM

Undervisning

Læs mere på
gymnasieskolen.dk

Nyuddannet lærer: Jeg er på den rette hylde

I juli måned afleverede Louise Balsløv speciale, og nu underviser hun på Albertslund Gymnasium. Det har været en overvældende start på drømmejobbet.

“Den største udfordring er at finde ud af, hvor lang tid de enkelte ting tager. Hvor meget skal jeg forberede til hver time, og hvilke spørgsmål kan eleverne finde på at stille?” siger Louise Balsløv. ●

Sproglærere i samlet opråb til politikere

Økonomisk støtte til små sproghold kan være et af de tiltag, som kan resultere i, at flere elever får fremmedsprog i fremtiden. Det mener fremmedsproglærerne, der forsøger at få politikerne til at ændre gymnasireformen.

Medlemmer af GymSprog, der repræsenterer de faglige foreninger for fremmedsprogene i gymnasiet, havde før sommerferien foretræde for undervisningsudvalget i Folketinget.

Med sig havde lærerne fem konkrete forslag til ændringer af gymnasireformen, der kan hjælpe fremmedsprogene på vej. For det første foreslår de, at der fremover skal være støtte til skoler til at oprette små sproghold.

“Der er behov for at sikre, at hold oprettes - både i de mindre sprog og i forhold til opgradering af fortsættersprogene fra B- til A-niveau,” siger Christine Léturgie, der er formand for Fransklererforeningen. ●

Små elevfamilier skal sikre tryk start

Skolerne fordeler de nye 1.g-elever på mange forskellige måder. Elevfamilier i stedet for traditionelle klasser ser ud til at vinde frem, viser rundspørge.

“For os er pointen, at det skaber trivsel og tryk, at eleverne er forankret i en mindre gruppe, men at vi samtidig sørger for, at de kommer til at lære alle på årgangen at kende,” siger vicerektor Tania Sheikh Larsen fra Hvidovre Gymnasium og HF. ●

“
Den kundskabs-
skole, Riisager
gerne vil gen-
etablere, er for
gymnasiets ved-
kommende tæt
forbundet med en
særlig elitekultur,
som på godt og
ondt altid har
præget lige netop
denne skoleform.

Steen Beck
Lektor
Syddansk Universitet
I en blog på gymnasieskolen.dk

IT-CAMP FOR KVINDelige GYMNASIEELEVER

Den 15.-16. oktober 2018 holder IT-Universitetet en IT-Camp for kvindelige gymnasieelever. Hvis du har elever, der interesserer sig for it og har lyst til at prøve kræfter med at programmere deres egne apps eller webservices, lære hvordan de går på detektivarbejde i store datamængder og få en masse inspiration til, hvad de kan med en uddannelse inden for it, så kan de deltage i IT-Universitetets IT-Camp.

IT-Campen er gratis, og de behøver ikke at kende til programmering på forhånd. Den eneste forudsætning for at deltage er godt humør og gåpåmod. Vores undervisere og studerende vil sørge for, at dine elever får to sjove og inspirerende dage.

Læs mere og tilmeld dig på itu.dk/it-camp

MIA & MIT FAG

BRÆNDER ILDSJÆ-
LENE **stadig trods nedskæ-
ringer, reformer og elevernes
smartphonebrug? I denne
serie besøger vi en række
lærere og zoomer ind på deres
faglighed og passion.**

s_24

OM Tina Sølbe Schmidt

Lærer i kemi, biologi og
bioteknologi på Fredericia
Gymnasium. Talentambassadør
hos Science Talenter. Med-
forfatter til i-bogen Bioteknologi.

Tekst_ Marie Rohleder

Foto_ Jesper Balleby

A woman with short brown hair, wearing a blue long-sleeved shirt, a pink and black floral patterned dress over dark pants, and a red backpack, is walking on a sandy beach. She is looking towards the left. The background shows a blue sky with white clouds and a body of water in the distance. There is a small 'X' mark in the top right corner of the image.

“Jeg tager virkeligheden ind i undervisningen”

**HYTTEOST, MOLEKYLEKORTLÆGNING OG
BEGEJSTRING er nogle af de ingredienser, Tina Sølbe
Schmidt hælder i skemaet for at kickstarte elevernes interesse for
naturvidenskab.**

Når man serverer projekter om udviklingen af danskernes BMI og kortlægning af arvmasse på Island og lader sine elever deltage i Unge Forskere, lyder naturfag pludselig som nogle af de bedste timer på skemaet. Og det er netop Tina Sølbe Schmidts mål at få flere unge til at interessere sig for naturvidenskab.

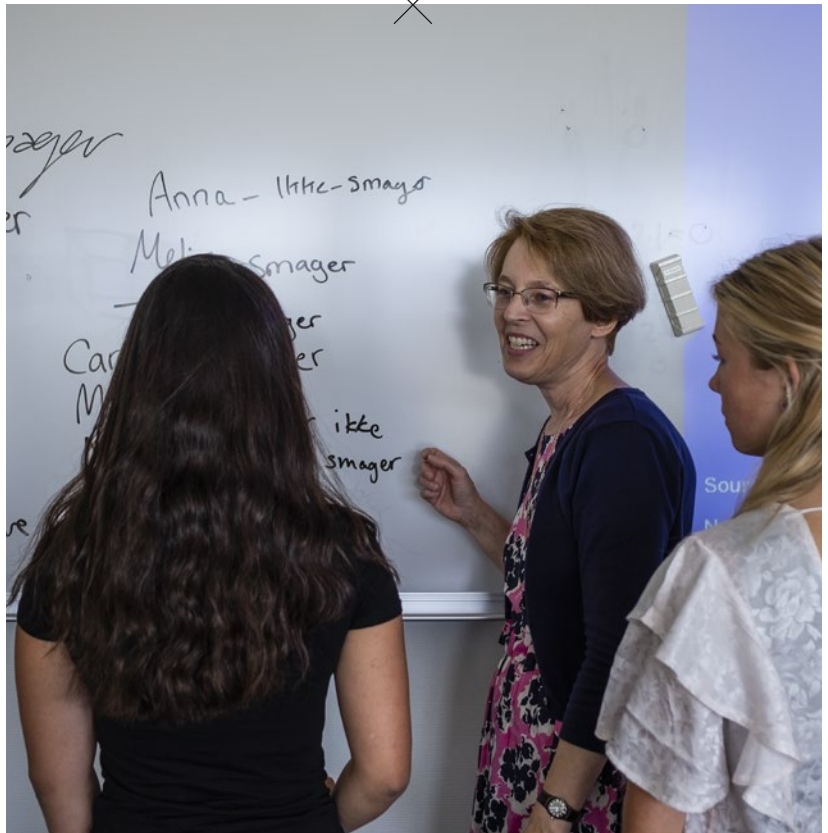
”Jeg prøver at gøre faget så forståeligt som muligt, så eleverne

får en oplevelse af, at ‘det her kan jeg faktisk godt’,” siger Tina Sølbe Schmidt, der har undervist i kemi, biologi og bioteknologi på Fredericia Gymnasium i 24 år.

Bioteknologi er et forholdsvist nyt fag, som blev permanent med gymnasireformen i 2017. Flere skoler har tidligere kørt med faget som en forsøgsordning.

Det er et krav, at bioteknologi skal være anvendelsesorienteret, og der

arbejdes i temaer som eksempelvis menneskets arv, blod og ølbrygning.

Det er Tina Sølбек Schmidt's erfaring, at eleverne bliver mere motiverede, når de fra starten ved, hvorfor de skal lære om eksempelvis mælkenes bestanddele.

Hver gang hun får en ny klasse, siger hun altid til eleverne, at de skal kende kroppens funktioner, så de bedre kan forstå de biologiske processer, når kroppen ikke fungerer.

"Bioteknologi er et stort og komplekst fag, og derfor kan det være svært at nå alle elever. Jeg forsøger at gøre undervisningen virkelighedsnær ved at tage udgangspunkt i elevernes hverdag," siger Tina Sølбек Schmidt.

Hvis der eksempelvis er ny forskning, som viser, at man kan bruge blodprøver til at teste for forstadier til kræft, så starter naturfagslæreren timen med at præsentere forskningsresultatet og går derefter i dybden med emnet.

Islandsk arvemasse

Tina Sølбек Schmidt elsker at nørde, og særligt et helt specielt land har en stor plads i hendes hjerte.

"Jeg er vild med Island! Naturen og befolkningen er fantastisk. Menneskets forhold til naturen, hvordan vi lever med og mod den, fascinerer mig," siger Tina Sølбек Schmidt.

Når hun først er gået i gang med at fortælle om vulkanernes ø, er hun svær at stoppe igen. Her er der virkelig en ild, som brænder hos den garvede naturfagslærer.

Jeg føler, at jeg gør en forskel, når flere af mine elever begynder at interessere sig for naturvidenskab.

Sammen med en dansklærer har hun lavet et projekt, hvor eleverne læser islandske sagaer, arbejder med klimaet og undersøger gener og arvemasse hos den islandske befolkning.

Et privat firma i Island har nemlig kortlagt arvemassen hos halvdelen af den islandske befolkning ved hjælp af blodprøver, så islændingene kan se, hvem de er beslægtet med.

Venstre billede: Tina Sølбек Schmidt holder meget af at tilbringe tid i naturen. Det giver ro til at finde på gode idéer til undervisningen.

Højre billede: "Det er vigtigt for mig at samle op på dagens undervisning til sidst i hver time. Det skaber et godt overblik for eleverne," siger Tina Sølбек Schmidt.

Tina Sølбек Schmidt's har sammen med sine elever besøgt firmaet, hvor de blandt andet blev klogere på, hvordan man tester for genetiske sygdomme.

"Projektet gjorde eleverne mere bevidste om, hvilke store muligheder genforskning giver i forhold til at genkende og forebygge sygdomme," siger Tina Sølбек Schmidt.

Indtil videre har hun lavet studieture til Island fem gange. Under overenskomstforhandlingerne i foråret sov hun nærmest ikke i en hel måned, fordi hun frygtede, at studieturen til Island blev aflyst.

Men det endte som bekendt med et forlig, og eleverne fra Fredericia fik →

Tina Sølbek Schmidt bruger meget tid på at forberede sig. Hun forsøger at gøre undervisningen så virkelighedsnær som muligt.

lov til at opleve sprudlende gejsere, varme kilder og fascinerende natur.

Dagens molekyle

De første 10 minutter af hver time fremlægger en elev et molekyle på tavlen. Nogle gange skal eleven skrive hele molekylets strukturform. Andre gange skal der sættes C- og H-atomer på, eller de funktionelle grupper skal findes.

”Menneskets forhold til naturen, hvordan vi lever med og mod den, fascinerer mig.

Når de arbejder med lægemidler i 3.g, er det for eksempel L'dopa, som er et lægemiddel til parkinsonpatienter, der bliver gennemgået på tavlen af en udvalgt elev.

Tina Sølbek Schmidt hjælper ikke eleven i forberedelsen. I stedet stiller hun bagefter spørgsmål som: Hvis molekylet skal transporteres hen over en cellemembran, kan det så ske ved simpel diffusion, eller skal der et transportmolekyle til?

”Dagens molekyle er en god repetitionsøvelse, hvor vi træner elevernes kompetencer til eksamen. Øvelsen giver eleverne ro og gør dem klar til at gå videre med et nyt emne,” siger Tina Sølbek Schmidt og tilføjer:

”Det giver eleverne en tro på sig selv, når man starter hver lektion med en øvelse, som de kender.”

Hytteost og BMI

Når der ikke sættes C- og H-atomer på molekyler, fremstiller eleverne eksempelvis hytteost.

Mælk er et ofte benyttet tema i hendes undervisning, fordi eleverne kan forholde sig til den hvide væske.

De laver en proteinanalyse af mælk og gennemgår, hvordan danskernes kostvaner og BMI har udviklet sig gennem de seneste 60 år.

Her får eleverne lov til at gruble over sammenhængen mellem kostvaner og sygdomme. Det er virkelighedsnær undervisning, der viser

eleverne, hvad de kan bruge naturfag til.

”Jeg kan slet ikke blive færdig med at nørde i mine fag! Jeg føler, at jeg gør en forskel, når flere af mine elever begynder at interessere sig for naturvidenskab,” siger Tina Sølbek Schmidt.

Vild med talenter

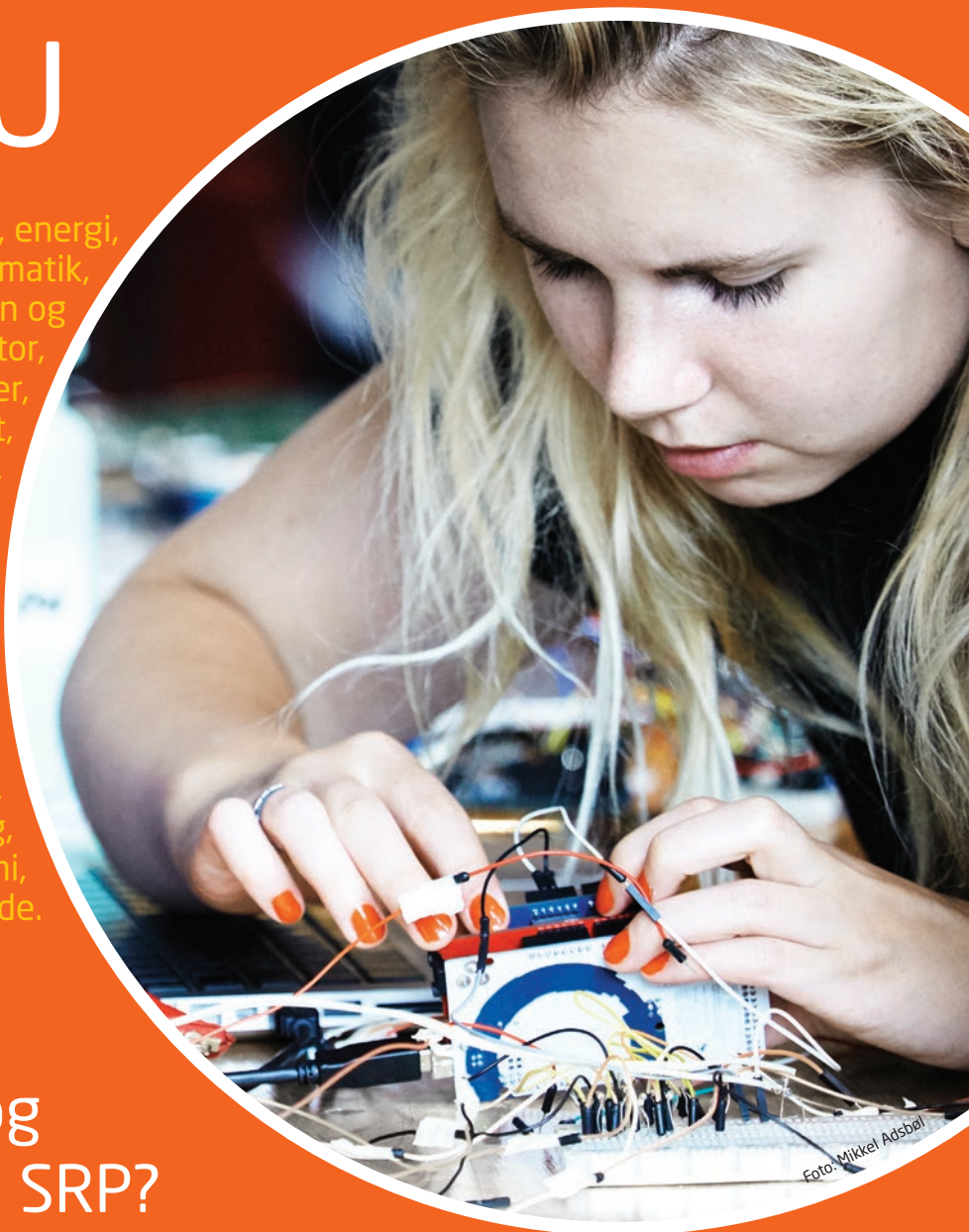
Den erfarne naturfagslærer har i flere år været med i talentudvalget på Fredericia Gymnasium og har blandt andet fået elever til at deltage i talentkonkurrencen Unge Forskere.

Hendes lyst til at arbejde med de dygtigste elever er blevet større og større, og i dette skoleår er hun begyndt i en deltidsstilling hos Science Talenter som talentambasador. Her skal hun deltage på talentcamps og vejlede eleverne i forskellige naturvidenskabelige projekter.

”Det er et spændende og vigtigt arbejde at hjælpe eleverne hos Science Talenter. Jeg håber, at jeg derigennem kan få flere til at vælge en naturvidenskabelig uddannelse,” siger Tina Sølbek Schmidt. ●

SRP-øvelser på DTU

Forsøg, miljø, energi,
fødevarer, laser, bioinformatik,
kryptologi, bobler, design og
byg metaldetektor,
mikrobiologi, solceller,
3D-print, elektricitet,
batteri, kinetik,
CT-scanning, sensorer,
magnetisme, optisk
fiber, byg dit eget
telefonnet,
informationsteknologi,
radar, klimaforandring,
elektromagnetisme,
forurening,
programmering,
cirkulær økonomi,
samarbejde.

Går du i 3.g, og skal du skrive SRP?

I november kan du lave din SRP-øvelse i DTU's laboratorier og værksteder. Ved øvelserne arbejder du sammen med andre elever, samtidig med at du har fokus på din egen SRP. Du får ny viden, bliver undervist af DTU's studerende og forskere, bruger professionelt udstyr og får input fra andre elever. Øvelserne strækker sig over en eller to dage i november.

**Tilmelding åbner
den 10. oktober**

Læs mere om øvelser og tilmelding på www.dtu.dk/SRP

PERSPEKTIV

s_28

s_29

Undervisningsminister Merete Riisager (LA) overvejer at afskaffe gymnasiet's mest populære studieretning med samfundsfag og engelsk for at få flere elever til at vælge sprogfag.

JEG ANBEFALER

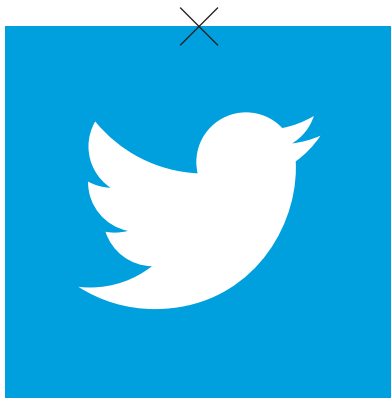

Linda Nørgaard

Fag: Græsk, latin, oldtidskundskab og engelsk
Arbejdssted: Øregård Gymnasium

Fortalt til Malene Romme-Mølby

Hvilke medier og bøger kan dine kolleger ikke undvære, og hvilke elementer i undervisningen er de meget glade for? En gymnasielærer giver her tre faglige anbefalinger.

 Twitter

s_30

“Jeg er ret glad for at bruge Twitter i undervisningen. Twitter er et godt sted at fortælle en historie eller til at være i kontakt med andre. Jeg har ofte brugt Twitter i forbindelse med læsning af en fortælling, for eksempel Odysseen, hvor jeg opretter en Twitter-profil til Odysseus. Mens vi læser fortællingen og bevæger os igennem eposset, beder jeg eleverne enkeltvis fra gang til gang om at lade, som om de er Odysseus på Twitter. Hvis han skulle tweete om sine oplevelser, hvad ville han så skrive? For hver læsning har vi dermed mellem 20-30 tweets, som vi starter eller slutter modulet med at drøfte. Det får eleverne meget sjov ud af.” Se et eksempel på det på denne Twitter-profil: @OdysseusHelt.

“En anden ting, som nogle elever betragter som lidt vild, er, at jeg nogle gange lader dem overtage min Twitter-profil og tweete fra den i 15 minutter som en del af et forløb, hvor de skal formidle noget bestemt. Det kan være en øvelse i frihed, eller hvordan man opfører sig online, og hvad man kan tillade sig. Nogle elever er ekstremt artige, mens andre

overskrider grænser. Men det er helt fint, for jeg har sat rammerne op, og bagefter taler vi om det. Det kan for eksempel bruges i forbindelse med græsk og romersk filosofi, hvor vi taler om frihedsbegrebet.” ●

 Memes

“Indimellem sætter jeg eleverne til at lave memes, som er en særlig form for internetjoke baseret på et billede, som er gået viralt. Memes er gode, fordi det er en nem skabelon at sætte nyt indhold i. Lidt ligesom i gamle dage, hvor man fortalte Aarhus historier, så kan man fortælle hvad som helst på samme form. Og eleverne kender til memes, men er ikke vant til at bruge dem fagligt. Pointen er, at man kun kan lave og forstå et godt meme, hvis man har sat sig ind i stoffet. Fagligt bruger jeg det meget til at afrunde et forløb med. Når eleverne ved nok om eksempelvis Odysseus eller Platon, kan de lave memes om det. Eleverne finder billeder på internettet, det kan være i meme-generators, eller de kan selv være kreative i Photoshop, og så sætter de en tekst på, for eksempel hvor Odysseus siger et eller andet. Eleverne er gode til at finde skæve

fakta om emnet. De kan være rigtig sjove og nogle gange lidt grove. De hygger sig med det, selvom det stadig er meget fagligt, for det kræver, at de har fulgt med. Det er en hyggeligt måde at grine sammen om noget fagligt på, samtidig med at jeg som lærer kan se, hvad de lærer, for man kan kun lave sjov med ting, hvis man har en del viden om det.” ●

 Padlet

“Jeg bruger Padlet til mange ting, for eksempel når jeg beder eleverne om at lægge deres memes op. Fordelen ved Padlet er, at det er nemt at lægge ting op på, og det fungerer som en slags digital opslagstavle, som alle kan se.

Jeg bruger også Padlet, hvis jeg sender mine elever på fotosafari, når jeg underviser dem i skulpturer og arkitektur. Eleverne bliver så sluppet fri i et modul for at tage billeder af eksempler på noget af det, vi har arbejdet med. Derefter lægger eleverne billederne på Padlet, og alle kan se dem, når vi til sidst drøfter dem i plenum.” ●

Få maksimal ergonomi ind i klasseværelset til minimal pris

Bord + stol
1.399,-
Art.nr. 343200

Højdeindstilleligt stel til individuel tilpasning efter elevens højde

Skålformet sæde giver optimal siddekomfort

NEDSAT PRIS
Bord + taburet
1.675,-
Art.nr. 343300

Stolen kan udskiftes med taburet *Up for at sidde aktivt*

Tilbuddet gælder t.o.m. d. 30. september 2018
Samtlige priser er ekskl. fragt og moms.

Dette møbelsæt gør det muligt at få maksimal trivsel og ergonomi ind i klasseværelset, idet både stol og bord kan tilpasses efter elevens individuelle højde. Dermed sikres en optimal og ergonomisk siddekomfort til alle elever efter de individer de er. Find flere skolemøbler på AJ Produkter, hvor vi har et bredt sortiment.

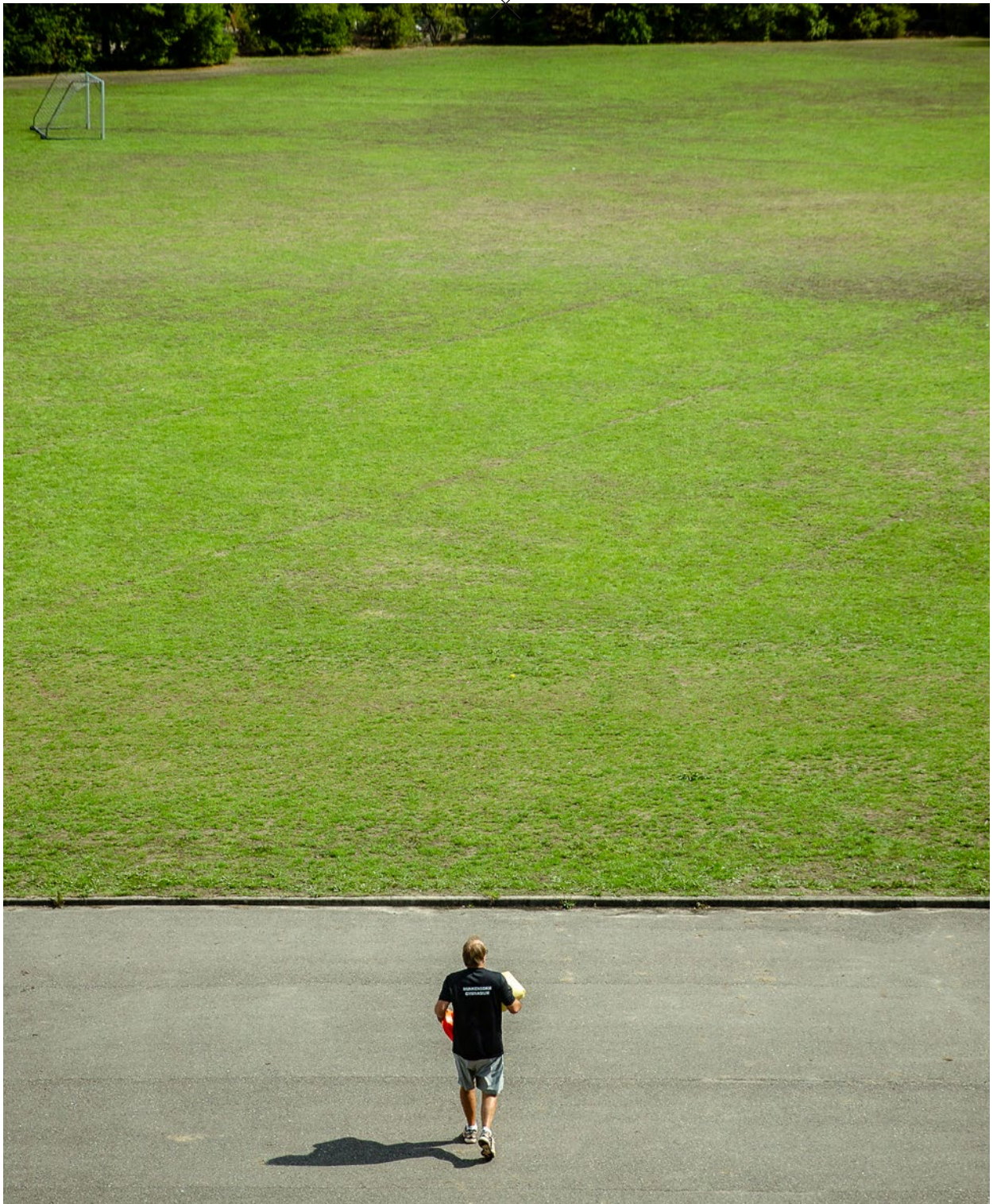
Bestil vores katalog eller et konsulentbesøg på ajprodukter.dk eller kontakt os på tlf. 59 400 999. Vi er altid klar med et godt tilbud, indretningsforslag og monteringservice.

tlf. 59 400 999

ajprodukter.dk

OVERRASKENDE MEGET™

Eleverne i 3.I er til informationsmøde om SRP og kommer derfor for sent til idræt. Idrætslærer Carsten Billund går ud for at sætte kegler op til en 400-meter løbebane. Eleverne skal lave deres eget løbetræningsprogram og aflevere en rapport om det efter efterårsferien.

HVER- DAG

s_33

Et skoleår består af cirka 200 skoledage og en næsten uendelig række øjeblikke. I en ny serie indfanger Gymnasieskolen i billeder og tekst glimt fra hverdagens gymnasieliv.

Tekst_ Johan Rasmussen

Foto_ Jesper Balleby

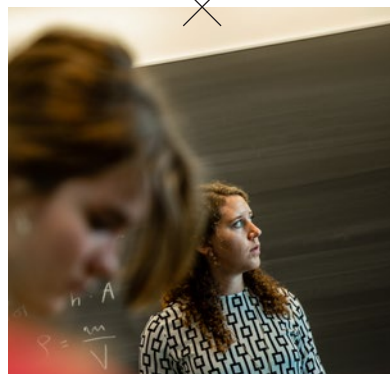
Sted_ Munkensdam Gymnasium,
Kolding

Dato_ 15. august 2018

Sommerferien er lige overstået, og næsten alle elever og lærere på Munkensdam Gymnasium i Kolding begynder friske og uskadte. 3.g'erne bliver sidste årgang, som følger den gamle gymnasireform. De fleste glæder sig til det sidste skoleår – men nogle snakker om, at det er presset med alle de fag, som skal afsluttes næste sommer.

Karina Paulsen var en af flere hundrede lærere, som søgte job på Munkensdam Gymnasium i år. Hun underviser denne dag i Naturvidenskabeligt grundforløb (NV) og forsøger at løsne op for den lidt anspændte stemning, der er i en ny klasse. Eleverne bliver bombarderet med informationer de første dage, blandt andet om eksamen i NV, forklarer Karina Paulsen. “Jeg vil gerne få dem til at grine lidt, og de har allerede skuldrene lidt mere nede i dag i forhold til første skoledag.”

s_34

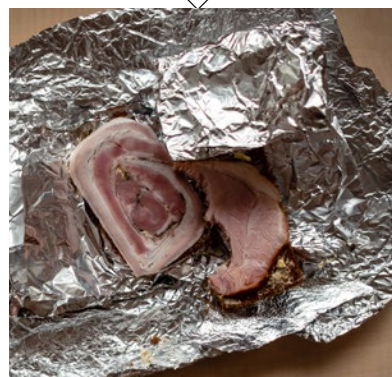
Thit Bendix har ikke løbet hele sommeren, så formen kunne være bedre ved årets første idrætstime. Hun klarer dog løbetesten på 800 meter på 4 minutter og 43 sekunder. Hun og de andre elever i 3.I er nu også mere nervøse for SRP, som de netop har været til informationsmøde om. “Det tæller jo ret meget i karaktergennemsnittet,” siger Thit Bendix.

Lærke Tømmerby og Kaya Jørgensen

er i gang med deres første fysikforsøg i gymnasiet. De er blevet sat sammen i en studiegruppe med en tredje elev og kommer derfor til at se en del til hinanden i løbet af grundforløbet. I dag har de NV, og selvom de synes, fysikforsøget er sjovt og spændende, tvivler de på, at de vil vælge en naturvidenskabelig studieretning.

s_35

Kantinen serverer i dag mexicansk mad, men den klassiske madpakke med flade rugbrødsmedder er en stærk konkurrent til den varme mad.

s_36

DIGITAL OPRUSTNING

**Professor vil sende
gymnasielærere på
efteruddannelse**

s_37

DE UNGE ER DIGITALT UDSATTE, MENER PROFESSOR OLE SEJER IVERSEN. **Derfor skal gymnasielærere blive bedre til at ruste de unge til digitaliseringen, men det kræver en massiv efteruddannelse.**

Tekst_ Malene Romme-Mølby

Foto_ Jesper Balleby

For eller imod. Forbud eller inddragelse. Det bliver hurtigt sort eller hvidt, når debatten om digitalisering i uddannelsessektoren løber afsted. Samtidig beskrives digitaliseringen som én ting, men den er i virkeligheden mange ting. Det siger Ole Sejer Iversen, der er professor i informationsvidenskab og digital design på Aarhus Universitet.

Han har identificeret fem dimensioner af digitalisering i forhold til uddannelse.

“Vi er nødt til at få digitaliseringsens nuancer med, hvis vi skal uddanne børn og unge til at agere kompetent i en verden med øget digitalisering og automatisering. It er ikke bare noget, vi bruger, men et materiale, vi bygger fremtiden med,” siger Ole Sejer Iversen, der i mange år har forsket i udvikling af digital teknologi til undervisning.

Den første dimension er it som værktøj. Det er den typiske forståelse af digitalisering og det, man ofte hører både politikere og skoleledere prioritere.

“Fokus er, at teknologien kan gøre verden lettere. Ved hjælp af værktøjer kan læringen for eksempel gøres mere motiverende eller effektiv,” siger Ole Sejer Iversen.

It kan også være læringsrum, fortæller professoren. Mange af de læringsrum, som før var etableret omkring et fysisk rum, opløses nu af, at vi ofte er i mange rum på samme tid.

“Det har den indflydelse på undervisningen og mig som underviser, at selvom jeg har lukket døren til min forelæsningsaal, kan jeg ikke være sikker på de studerendes opmærksomhed. Jeg er oppe imod Paradise Hotel og Facebook,” siger Ole Sejer Iversen.

Han understreger dog, at det er den negative side af it som læringsrum.

“På den positive side kan man nævne, at vi kan lave eksperimenter ved hjælp af Stanfords Biolab ved bare at have adgang til en computer.”

En tredje dimension af digitaliseringen er, at it er et selvstændigt fagfelt.

“Mange vil gerne omsætte det til kodning og programmering, men det

er en uambitiøs og utilstrækkelig udlægning,” siger Ole Sejer Iversen og laver en sammenligning med fagligheden i dansk:

“Hvis vi kun har fokus på kodning, svarer det til udelukkende at tale om bogstaver og stavemåder i danskfaget uden også at tale om lyrik, poesi eller faglitteratur. It som fagfelt peger på, at eleverne skal kunne anvende computermodeller til at få ny erkendelse om den komplekse verden omkring sig. Samtidig skal de kritisk og reflektivt kunne forstå samme computermodellens begrænsninger i forhold til at beskrive den komplekse verden.”

I den algoritmecertrerede verden er it også en forståelsesramme for den verden, vi lever i, fortæller Ole Sejer Iversen.

“Det er algoritmerne og måden, vi bruger data på, der konfigurerer den verden, vi oplever. For at forstå måden, vi lever vores liv på, bliver vi nødt til at forstå teknologien, som rammesætter vores liv.”

Den sidste dimension af digitalisering i forhold til uddannelse er, at teknologien kan være en frigørelsesramme.

“Jeg siger altid, at verden tilhører dem, der forstår at forandre verden med digital teknologi,” siger han og uddyber:

“Gennem uddannelse kan vi sikre, at eleverne tilegner sig en dyb forståelse for digital teknologi. Det inkluderer en analyse af, hvordan teknologierne understøtter eller måske forhindrer os i at leve det liv, vi ønsker.”

Professoren mener, at frisættelsen sker, når eleven formår at analysere forskellen mellem it-systemet og praksis og på den baggrund selv forstår at forandre it-systemet.

IT skubber til fagligheden

Der er stor forskel på, i hvor høj grad børn og unge mestrer digitaliseringsens fem dimensioner. Unge er superbrugere og frygtløse, når det handler om at bruge ny teknologi. Men præsenterer man dem for it som fagfelt og som forståelses- og frigørelsesramme, bliver de pludselig meget stille.

Ole Sejer Iversen

Professor i informationsvidenskab og digital design på Aarhus Universitet.

- Centerleder for Det Tværfakultære Center for Computational Thinking & Design.
- Har forsket i introduktionen af digitale fabrikationsteknologier og design-tænkning i grundskolen i samarbejde med forskere på Transformative Learning Technology Lab på Stanford University.
- I øjeblikket er Ole Sejer Iversen med i den ekspertskrivegruppe, som Undervisningsministeriet har nedsat med henblik på at udvikle et obligatorisk teknologiforståelsesfag til grundskolen.

“Hvor skulle de også have den viden fra? Men manglen på viden gør de unge digitalt udsatte,” siger Ole Sejer Iversen.

Som eksempel nævner professoren sin egen søn, der er gymnasieelev. Han kan skille folkevisen Ebbe Skammelsøn fuldstændigt ad ved hjælp af fagtermer.

“Det er tydeligt, at dansklærere har været inde og forme ham og hans måde at forstå litteratur på. Men når jeg stiller ham basale spørgsmål om teknologi, som han burde have fået ind med den digitale modermælk, så har han ingen ord. Børn og unge har ikke et tilstrækkeligt veludviklet sprog eller en forståelse for digital teknologi,” siger Ole Sejer Iversen.

Fraværet af et sprog om digitalisering er et problem, påpeger professoren, fordi sproget er med til at kvalificere og skabe verdener om, hvad vi forestiller os.

“Hvis der er fravær af sprog, så er der måske også fravær af voksne, der tilbyder en forståelse af digitaliseringen,” siger han.

Derfor bør det være en vigtig prioritet på ethvert gymnasium at tilbyde et sprog for den digitale verden, mener Ole Sejer Iversen. Han foreslår en kraftig oprustning på forståelsen af teknologierne.

“Jeg efterspørger ikke, at man indkøber mere hardware, men at man investerer massivt i efteruddannelse af lærerne, så flere får øjnene op for, at teknologi kan være en erkendelsesvej inden for de enkelte fagligheder.”

For den vigtigste i undervisningen er ikke teknologien, men læreren, der forstår at kvalificere pædagogisk og didaktisk anvendelse af teknologien, understreger professoren.

“Det er vigtigt, at det er lærerne, der gennem pædagogikken og didaktikken trækker teknologien, og ikke teknologien, der trækker pædagogikken efter sig. Det sidste ser jeg desværre alt for ofte,” siger han.

Og gymnasielærerne skal ikke gøres til edb-lærere, som Ole Sejer Iversen udtrykker det.

“Lærerne skal genopfinde deres egen faglighed og være nysgerrige på deres fagfelt gennem de nye måder, som teknologien tilbyder erkendelse

” Lærerne skal genopfinde deres egen faglighed.

Ole Sejer Iversen
Professor
Aarhus Universitet

på. For teknologien skubber til den eksisterende faglighed.”

Disrupt fagene

En ny måde at erkende på, som teknologien kan tilbyde, er modelering. Hvis eleverne for eksempel skal lære om økonomi i samfundsfag, kan de blive sat til at beregne effekten af en ekspansiv finanspolitik. På grund af den teknologiske udvikling kan eleverne nu bygge en dynamisk, computerbaseret model, der kan simulere effekter af ekspansiv finanspolitik, forklarer Ole Sejer Iversen. Computerens store regnekraft og den måde, den modellerer den økonomiske verden på, giver eleverne en ny erkendelse af, hvad de forskellige enkelte økonomiske tiltag vil resultere i.

“Desuden kan eleverne ikke bygge sådan en model uden at have en dyb indsigt i fagstoffet,” siger Ole Sejer Iversen og tilføjer:

“Jeg vil vove den påstand, at hvis man bruger modellering i økonomiundervisningen, vil det give de unge en bedre forståelse for økonomi. Samtidig giver det læreren en →

FAKTA

De fem dimensioner af digitalisering.

It som ...

- 1 værktøj
- 2 læringsrum
- 3 videnskabeligt fagfelt
- 4 forståelsesramme
- 5 frigørelsesramme

” Det er forstemmende at se en gymnasieverden, hvor vi ikke forbereder eleverne på den måde, som samfundet er indrettet på.

*Ole Sejer Iversen
Professor
Aarhus Universitet*

s_40

supergod måde til at afkode, hvor dyb en indsigt de enkelte elever har i fagfeltet.”

Professoren har arbejdet med at introducere digitale fabrikationsteknologier - såkaldt maker technology - i grundskolen. Noget, man ifølge ham med fordel også kunne udbrede på gymnasierne.

“Når erkendelsen kommer gennem hænderne, så breder man måden for at tilegne sig viden ud,” forklarer han.

Desuden kan det være med til at ruste eleverne i den digitale verden.

“Når eleverne selv konstruerer med teknologien, så bliver de bevidste om, hvordan holdninger og værdier uundgåeligt indlejres i koderne og designet. De ser, at hver gang de træffer et valg i algoritmen, så er det i virkeligheden deres holdninger og værdier, som vægtes i konstruktionen af artefakten,” siger han.

Selvom politikerne har gjort kodning til lidt af et buzzword i uddannelsesdebatten, så er det ikke

kodning, professoren fremhæver som styrken ved maker technology.

“Det er ikke kodningen, men det at konstruere kreative teknologier på baggrund af den teknologi og de erkendelser, man har inden for faget,” understreger han.

Ole Sejer Iversen har med undren set til, hvordan undervisningsministeren forsøger at rulle tiden tilbage til før digitaliseringen ved blandt andet at forbyde internetadgang til eksamener.

“Det er forstemmende at se en gymnasieverden, hvor vi ikke forbereder eleverne på den måde, som samfundet er indrettet på. Det er sjældent, at man oplever en situation på studiet eller arbejdspladsen, hvor man er uden hjælpemidler og helt afskåret fra verden. Tværtimod så er det elevernes evne til kreativt at anvende vidensressourcer klogt i den ‘connectede’ verden, vi bør teste,” siger Ole Sejer Iversen.

Det står også i stærk modsætning til tidens tendens, hvor politikerne har meget fokus på at “disrupte” verden og arbejdspladserne, påpeger han.

“Vi må udvikle nye eksamensformer og nye undervisningsformer, hvor elevernes faglige standpunkt kan afmaskes, selvom eleverne har adgang til digitale ressourcer. Det kunne for eksempel være, ved at modellering indgår i prøven.”

Mens han undrer sig over internetforbud til eksamen, er han helt enig i nogle af pointerne om, at man skal holde lidt igen med brugen af mobiltelefoner.

“Det har bare ikke så meget at gøre med det, jeg beskæftiger mig med. Jeg taler om at erkende med og forstå med digital teknologi, og det andet ser jeg som en opdragelsesdiskurs. Der er desværre en tendens til at blande de to ting sammen,” siger Ole Sejer Iversen. ●

KURS

Klasseledelse, Undervisningsudvikling,
Relationskompetence & Samtale

KURS er et forskningsbaseret evalueringsværktøj til skoler, der ønsker at udvikle lærernes didaktiske refleksion, styrke en god pædagogisk praksis og derigennem opbygge bedre interaktion mellem elever og lærer i undervisningen. Værktøjet er udviklet af Aarhus Universitet på baggrund af forskning i relationer og klasseledelse siden 2014.

Det har været meget givtigt at få andres øjne på min undervisning, men også på hvad der sker i klassen. Det medvirker til, at jeg fremadrettet vil have indstillet antennerne lidt anderledes i forhold til mine elever.

Lærer fra Skive College

LÆS MERE OG TILMELD JER PÅ
KURS.AU.DK

GL MENER

Lærere betaler prisen for ledelsessvigt på VUC Syd

Stort og flot skulle det være. Imponerende byggeri, store biler og så videre. Intet var godt nok til den tidligere ledelse på VUC Syd. Og det skortede ikke på omgivelsernes benovelse.

Lærerne på VUC Syd og GL forsøgte i lang tid at trænge igennem med et mere realistisk syn på forholdene. Men forgæves – indtil boblen sidste sommer brast, og de kritisable forhold ikke kunne skjules. Undervisningsministeriet iværksatte en undersøgelse, som førte til en række alvorlige kritikpunkter. Et af kritikpunkterne var, at et større antal lærere ikke opfyldte de faglige mindstekrav eller ikke havde pædagogikum.

GL er enig i, at lærere, der underviser på gymnasialt niveau, skal opfylde de faglige og pædagogiske krav. Men det er ikke lærerne, der skal betale prisen for ledelsessvigt. Det er det blevet på VUC Syd. Her tegner det til, at en række lærere bliver afskediget, fordi ledelsen på VUC Syd ikke har respekteret kompetencekravene, og Undervisningsministeriet ikke har levet op til sin tilsynsforpligtelse.

Det er ledelsens ansvar at sikre, at medarbejderne har de rette kvalifikationer, og ikke mindst at lærerne gennemfører pædagogikum. Den nye ledelse har dog ikke fået megen hjælp fra ministeriet. GL har sammen med lederforeningen Danske HF & VUC anmodet ministeriet om at give VUC Syd tre år frem for et år til at rette

op på lærernes kompetencer. Dette afviste Undervisningsministeriet desværre. Nu skulle reglerne prompte overholdes – uanset prisen.

Det finder GL ikke er rimeligt. Svaret skulle være kompetenceudviklingsplaner – ikke fyresedler.

Hvis gymnasielærere i fremtiden ikke skal risikere at stå i samme situation, er det afgørende, at ledere, tillidsrepræsentanter, GL og medlemmer har fokus på, at alle gymnasielærere skal have både de faglige og de pædagogiske kompetencer for at undervise. En undersøgelse fra GL viser, at halvdelen af de fastansatte ikke får en uddannelsesplan ved ansættelsen, selvom de ikke har pædagogikum. Det skal der ændres på. Det er nødvendigt, at lærere, der mangler faglige eller pædagogiske kompetencer, får en kompetenceudviklingsplan, og at planen effektueres.

Ligeledes er det nødvendigt, at ministeriet lever op til sin tilsynspligt, så vi ikke i fremtiden ser lignende situationer.

GL har hen over sommeren forsøgt at mindske antallet af afskedigelser på VUC Syd og sikre de lærere, der bliver afskediget ordentlige aftrædelsesvilkår, der afspejler, at det er skolens ansvar, at de er bragt i denne situation. GL sætter alle kræfter ind for at bistå de pågældende lærere og deres tillidsrepræsentanter. ●

GL's formand
Anette Nordstrøm Hansen

BREVKASSEN

Har du et godt spørgsmål?

Send det til gymnasieskolen@gl.org

KONSULENTERNE I GL'S SEKRETARIAT svarer hver dag på spørgsmål fra medlemmerne. Her bringer vi nogle af de spørgsmål og svar, der har en bred relevans og interesse for landets gymnasielevere.

Thomas Christensen & Morten Bayer

Løn og ferie som nyansat

Jeg er som nyuddannet ansat den 1. august 2018 og kan nu på min lønseddel se, at skolen har trukket mig en uge i løn. Skolen har meddelt mig, at det er, fordi jeg ikke har optjent ferie i den første uge af august, hvor der var ferielukket.

Er der noget, jeg kan gøre i den situation?

 Thomas Christensen,
konsulent i GL, svarer

Feriesystemet er på nuværende tidspunkt indrettet således, at du optjener ret til betalt ferie i kalenderåret, den 1. januar til den 31. december, hvor du så får mulighed for at afvikle din optjente ferie i det efterfølgende ferieår, som løber fra den 1. maj til den 30. april.

Du har således ikke optjent feriepenge til at afvikle ferie i den første uge af din ansættelse, hvor skolen har haft ferielukket, og skolen har derfor trukket dig i løn.

Ved forårets overenskomstforhandlinger blev det imidlertid aftalt, at blandt andre gymnasielevere i det første ansættelsesår har ret til fem fridage med løn, hvis man ikke har optjent feriepenge fra en tidligere fuldtidsansættelse. Da aftalen nu er trådt i kraft, vil vi anbefale, at du anmoder din skole om at få efterbetalt de fem fridage, som skolen har trukket dig i løn.

Du skal være opmærksom på, at retten til de fem betalte fridage forsvinder, hvis ikke de afvikles i løbet af det første ansættelsesår.

UNDERSVISING

Reformens år 2

Hvad er nyt på de forskellige gymnasiale uddannelser i løbet af reformens andet år?

 Morten Bayer,
konsulent i GL, svarer

Stx-eleverne og deres lærere skal i år prøve kræfter med ændringerne i forbindelse med studieretningsoppgaven (SRO) – det vil sige generalprøven på studieretningsprojektet (SRP) i 3.g. Rammerne for SRP er som bekendt ændret, så reformeleverne skal afslutte projektet med en mundtlig prøve. SRO skal udarbejdes i den sidste del af 2.g, og det er den enkelte skole, der beslutter, hvilke fag der skal indgå i arbejdet – herunder om kun et eller flere studieretningsfag skal indgå – samt om en classes elever skal arbejde inden for rammerne af samme fagkombination. Skolen beslutter også, om 2.g-eleverne selv skal udarbejde en problemformulering i forbindelse med studieretningsoppgaven, eller om de får forelagt en opgaveformulering. SRO skal ligesom SRP afsluttes med

elevens fremlæggelse af besvarelsen og en dialog mellem elev og vejledere. Der skal desuden foretages en evaluering rettet frem mod SRP.

I år starter 2.hf'erne også på deres fagpakke. På mange skoler betyder det, at 2.hf'erne møder op til nye klasser, så de deler både obligatoriske fag og fagpakkefag med deres klassekammerater. Det betyder også, at de, der har valgt en udvidet fagpakke for at kunne gå direkte på universitetet, i år vil have et udvidet timetal. Derudover vil mange 2.hf'ere opleve projekt- og praktikperioder med fokus på det videreuddannelses- og professionsvalg, de står i til sommer som hf-studerende.

På erhvervsgymnasierne skal eleverne i 2.g også skrive en større opgave som træning til studieområdeprojektet (SOP) i 3.g. På hhx er det studieretningsoppgaven, mens det på htx er studieretningscasen. På hhx skal eleverne i 2.g desuden arbejde med erhvervs-casen, som ikke længere indgår som en del af studieområdet. Endelig ligger det nye obligatoriske fag idehistorie på htx som udgangspunkt i 2. og 3.g og starter på de fleste gymnasier op i efteråret 2018. En del lærere skal efteruddannes for at opnå undervisningskompetence i det nye fag.

s_43

Nyheder

Kurserne herunder er netop oprettet og klar til, at du kan tilmelde dig:

Tegning som redskab i undervisning

Lær at tale til øjnene og at bruge tegning som visuelt sprog. Kurset handler om tegning som kommunikation og formidling, ikke som kunstform. Underviseren er Ingrid Lill, illustratør og diplomuddannet designer i visuel kommunikation.

Kurserne afholdes den 27. september og 15. november 2018 kl. 9.13-15.30 i Herlufmagle.

Forebyggelse, håndtering og løsning af konflikter i og uden for klasserummet

Deltagerne får viden om og redskaber til at forebygge og håndtere nogle af de typiske udfordringer og konflikt-situationer, der kan opstå i og uden for undervisningslokalet. Der vil være særligt fokus på, hvordan elever med en anden kulturel baggrund fra socialt belastede boligområder i praksis kan integreres i en fælles adfærds- og samværskultur.

Kurset afholdes den 18. januar 2019 i Aarhus.

Pædagogikumforeningens årsmødekursus 2018: Perspektiver på pædagogikum

Årsmødekurset afholdes den 1. november kl. 14.30-2. november kl. 15.00 i Svendborg.

Et skolebaseret kursus: 10 komponenter til din undervisning

Arbejdet med at blive en bedre underviser stopper aldrig. Heldigvis. Dette

kursus giver dig redskaber til din undervisning, og du får bud på værktøjer, som sparer dig for tidsslugende arbejde.

Kurset afholdes på egen skole som halv- eller heldagskursus. Skriv til GL-E@gl.org for pris og yderligere info.

Aktuelle kurser

Samfundsfag: Disruption: Det danske arbejdsmarked i en brydningstid

De nye tendenser på arbejdsmarkedet omtales ofte som 'disruption', 'den fjerde industrielle revolution' og 'det prekære arbejdsmarked', hvilket skaber nye udfordringer for undervisningen i samfundsfag i gymnasieskolen.

Kurset afholdes den 27. september kl. 9.30-15.30 i Odense.

Den lovpligtige arbejdsmiljøuddannelse

Hvis du er ny arbejdsmiljørepræsentant eller arbejdsmiljøleder, skal du gennemføre den obligatoriske basisarbejdsmiljøuddannelse, der varer tre dage.

Der er få ledige pladser på kurset, som afholdes den 2.-4. oktober 2018 i Middelfart.

Fra 1.g til SRP

SRP er en vigtig del af gymnasieuddannelsen, og sporene skal lægges allerede i 1.g og 2.g, for at eleven kan nå i mål. Viden om fagenes kunnen og gøren samt om sammenhængen mellem skriveproces, feedback og mundtlighed er alle vigtige elementer i en progression, som det er skolens og lærernes ansvar at tilrettelægge. Dette kursus kvalificerer undervisere til at varetage denne opgave og giver

inspiration til udvikling af og arbejde med skolens progressionsplan for sammenhængen mellem enkelt- og flerfaglige opgaver.

Kurset afholdes den 20. september kl. 10-16 i Fredericia.

Filosofi i skolen: Lær at tænke ved at tale

Den dialogbaserede filosofiske undervisning involverer eleverne og styrker selvstændig tænkning, argumentation og refleksion. Teknikkerne adskiller sig fra den klassiske undervisning ved, at læreren ikke leverer det faglige stof, men faciliterer en diskussion, hvor eleverne selv bidrager med det faglige indhold. Kurset giver en introduktion til feltets teknikker og potentiale og ideer til, hvordan man efterfølgende kan arbejde videre på egen hånd.

Kurset afholdes den 3. oktober 2018 kl. 10-16 i Odense.

Aktionslæring

Formålet med kurset er at give redskaber til at forbedre egen undervisning via aktionslæring under hensyntagen til tid, arbejdsglæde og engagement. Du lærer at anvende aktioner til at undersøge, eksperimentere og skabe gode rutiner i undervisningen. Aktionslæring kan bidrage til at undersøge og håndtere dilemmaer i undervisningen, også i relation til reform 2017.

Kurset afholdes den 29. oktober kl. 9.30-15-30 i Nyborg.

Kender du GL-E's nyhedsbrev?

Her sender vi information om aktuelle kurser. Kunne du eller din skole tænke dig at få tilsendt vores nyhedsbrev? Skriv til kursussekretær Lene Daring på ld@gl.org.

Invitation: Generalforsamling den 15. november kl. 17

Mød op hos Magistrenes A-kasse, Lindevangs Allé 2 (Tårnet) på Frederiksberg (tæt ved MA's hovedkontor på Peter Bangs Vej). Og mød din a-kasse og din bestyrelse.

Har du forslag til dagsorden, skal du sende det til input@ma-kasse.dk senest fire uger før. Du kan rekvirere generalforsamlingsmaterialet tidligst 14 dage før på samme mail.

MA yder tilskud til transport til og fra generalforsamlingen og byder ud over den formelle del på en debat og en lille forfriskning. Alle medlemmer er velkomne.

Tilmelding på ma-kasse.dk/gf-tilmelding/

Valg 2018

Hvem skal sætte retningen for Magistrenes A-kasse?

MA har direkte demokrati. Medlemmerne stemmer hvert andet år og vælger de syv medlemmer af bestyrelsen, som skal sætte kursen for Danmarks foretrukne a-kasse for humanister og scient.er.

I de forløbne to år har tre lister repræsenteret MA's medlemmer: En DM-liste, en MA-liste og en Medlemmerne i centrum-Samarbejdsliste.

Den 5. november åbnes valget

Du kan se, hvem du kan stemme på, når du i din mailboks eller - hvis vi ikke har en mailadresse på dig - med posten mandag den 5. november modtager valg materialet med en præsentation af kandidaterne og listerne.

Du stemmer digitalt på MA's hjemmeside. Har du ikke modtaget valg materialet fra os senest den 12. november, så skriv til valgudvalget på valg@ma-kasse.dk.

Valget slutter den 26. november, og vi offentliggør resultatet umiddelbart efter.

A-kassen for
humanister og scient.er

tænk større

Har du lyst til at stille op?

Alle kan stille op alene eller sammen med andre. Der er bestemte retningslinjer for opstilling. De fremgår i detaljer på ma-kasse.dk/valg. Valgudvalget skal have modtaget dit kandidatur senest den 15. oktober.

Hold øje med disse tidspunkter

- **Mandag den 15. oktober kl. 15**
Sidste frist for at anmelde sin opstilling til valget
- **Mandag den 5. november**
Valgmaterialet udsendes
- **Mandag den 12. november**
Sidste frist for henvendelse til MA, hvis du ikke har modtaget valg materiale
- **Torsdag den 15. november kl. 17**
Generalforsamling for alle MA's medlemmer
- **Mandag den 26. november kl. 10**
Sidste frist for at afgive sin stemme.

Er du mere nysgerrig?

Du finder al information om valget på ma-kasse.dk/valg

Kort om MA

MA er a-kassen for humanister og scient.er - og faglighederne i krydsfeltet mellem de to. Vores mere end 76.000 medlemmer evner både at tænke dybt, tværfagligt og nyt; præcis de kompetencer der skal til for at flytte Danmark fremad i stedet for bare at effektivisere og strømline det bestående.

DIT DIGITALE ARBEJDSLIV

FYRAFTENSMØDE AARHUS - ODENSE

Tag din kollega med - og kombiner et spændende fagligt input med lidt lækkert til ganen og debat med kolleger fra dit lokalområde. Arrangementet er eksklusivt og gratis for GL-medlemmer.

Hvordan påvirker brug af sociale medier dig og dine elever?

Oplæg af Søren Hebsgaard

Hvordan vælger vi, hvad vi skal, når vi pludselig kan altting – hele tiden? Det er svært for rigtig mange af os. Uanset om vi er unge eller voksne. Ved fyraftensmødet vil du få indsigt i elevers holdninger til deres egen brug af det digitale og til skolers og forældres regler og sanktioner.

Derudover fokuserer mødet på, hvordan man kan inddrage smartphones og sociale medier i undervisningen – og hvornår det ikke er så smart. Deltag desuden i diskussionen om, hvorvidt undervisningslokalet er sat under pres i den digitale revolution.

Se mere på gl.org under arrangementer.

Fyraftensmøde i Aarhus

GL inviterer til fyraftensmøde den 13. september 2018 om dit digitale arbejdsliv. Mødet afholdes kl. 16.00-18.30 på Comwell Aarhus, Værkmestergade 2, 8000 Århus C.

Sidste frist for tilmelding er den 12. september kl. 12.00.

Fyraftensmøde i Odense

GL inviterer til fyraftensmøde den 27. september 2018 om dit digitale arbejdsliv. Mødet afholdes kl. 16.00-18.30 på Radisson Blu H.C. Andersen Hotel, Claus Bergs Gade 7, 5000 Odense C.

Sidste frist for tilmelding er den 26. september kl. 12.00.

s_46

VALG TIL GL'S HOVEDBESTYRELSE

VIL DU VÆRE MED TIL AT LEDE GL?

Har du visioner for gymnasieuddannelserne eller gymnasielærernes arbejdsvilkår, er det nu, du skal overveje at stille op til GL's hovedbestyrelse.

Der skal vælges hovedbestyrelse her i efteråret, og der er deadline for opstilling af kandidater og

anmeldelse af stillere den 1. oktober 2018 kl. 12. Skal dit navn med på listen?

Læs mere om valget på: www.gl.org/valg.

Selve valget gennemføres fra den 22. oktober og frem til den 5.

november. Den nyvalgte hovedbestyrelse tiltræder den 1. januar 2019 for en treårig periode.

GL

GYMNASIESKOLERNES LÆRERFORENING

MARKEDSPLADSEN ER FLYTTET

Fremover vil der ikke længere være markedspladsannoncer her i bladet, men stadig på gymnasieskolen.dk.

Medlemmer af Gymnasieskolernes Lærerforening kan selv uploade små ikke-erhvervs-mæssige annoncer gratis på gymnasieskolen.dk.

HØRING PÅ
CHRISTIANSBORG

UNGDOMSUDDANNELSER – UDGIFT ELLER INVESTERING?

Gymnasieskolernes Lærereforening indbyder til høring på Christiansborg den 25. september 2018 i lyset af de store besparelser, der de senere år har været på ungdomsuddannelserne.

Det går godt for dansk økonomi. Alligevel skæres der igen og igen i uddannelsessektoren. Lærerne løber hurtigere, har mindre tid til forberedelse og mister årligt kolleger til nedskæringer. Det ødelægger kvaliteten i undervisningen til skade for elevernes uddannelse.

Under høringen vil vi stille tre spørgsmål:

- 1) Er skatte kroner til ungdomsuddannelser penge ud ad vinduet, eller er de en sund samfundsinvestering?
- 2) Er det vigtigt med ungdomsuddannelser i hele landet? Hvis ja, vil man så betale prisen?
- 3) Hvad skal der ske med ungdomsuddannelserne i fremtiden?

Til at svare har vi inviteret nogle af de mest indflydelsesrige politikere fra begge sider af det politiske spektrum, de fremmeste økonomer, aktører fra land og by samt

repræsentanter fra både erhvervsliv og interesseorganisationer.

Det bliver en skarp politisk debat, hvor målet er kvalitet i ungdomsuddannelserne.

Tid og sted:

Høringen afholdes den 25. september 2018 kl. 13-16 i Proviantgården på Christiansborg.

Arrangør:

Gymnasieskolernes Lærereforening med Annette Lind (S) som vært.

Læs mere på gl.org.

s_47

REGNBUEEN
- Tysk grammatik med øvelser, spil og aktiviteter

Karin Jaentsch
REGNBUEEN
- En differentieret tysk grammatik

Karin Jaentsch
REGNBUEEN
- Æbøbog til tysk grammatik

Karin Jaentsch
REGNBUEEN
- Facithæfte

Karin Jaentsch
REGNBUEEN
"Ein Buch für zwei!"
Spiele und Aktivitäten

REGNBUEEN
af Karin Jaentsch

Et komplet system til indlæring af moderne tysk sprog. Niveaudelt i tre forskellige sværhedsgrader med hver sin farve.

- **En differentieret tysk grammatik, 140 sider, 114 kr.**
De grammatiske regler, inkl. en "Grammatisk værktøjskasse", som indfører i ordklasser, sætningsanalyse, mm.
- **Øvebog til tysk grammatik, 160 sider, 79 kr.**
Et stort udvalg af forskellige øvelser som er tilpasset grammatikbogens regler og de tre niveauer.
- **Facithæfte, 58 sider, 48 kr.** Gør det muligt at lade den enkelte elev arbejde selvstændigt på sit niveau.
- **"Ein Buch für zwei", Spiele und Aktivitäten, 192 sider, 189 kr.**
Indeholder 2 x 98 kreative spil og aktiviteter, som gennem pararbejde indøver tysk grammatik og sprogbrug på en meget motiverende måde.

Se gratis uddrag på www.andrico.dk

FA Forlaget Andrico
Mossøbrå 5 • 8660 Skanderborg • Tlf 86 57 92 19 • forlaget@andrico.dk • www.andrico.dk

(Priser ekskl. moms)

STILLINGS-
ANNONCE

GL SØGER 12 PROJEKTLÆRERE TIL **SOLIDARITETSPROJEKT I GEORGIEN**

GL har i 2017-18 med midler fra Udenrigsministeriets Naboskabspulje gennemført et projekt, der skal støtte den uddannelsespolitiske kapacitet hos vores partner i Georgien, lærerorganisationen ESFTUG. Projektet har været en succes, og vi har aftalt at søge om midler til at videreføre og udvide projektet i 2019-20. Der skulle være gode chancer for, at bevillingen går igennem sidst på efteråret.

Vi søger om midler til at gennemføres seks seminarer for georgiske lærere i temaer, som vi har erfaring i fra Danmark, og som står på den aktuelle uddannelsespolitiske dagsorden i Georgien. Til hvert seminar søger vi to danske lærere med erfaring i emnet, som kan stå for programmet og facilitere debatten på seminarerne, der varer fra torsdag med opstart inden frokost til frokost søndag. Temaerne for de kommende seminarer er følgende:

Forår 2019:

1. Classroom management
2. Written assignment and Summative assessment

Efterår 2019:

3. Formative assessment
4. Differentiation of the teaching

Forår 2020:

5. 21st century skills
6. Lesson planning

Enten inden første seminar eller lige efter første seminar vil der være et georgisk besøg i Danmark for syv

georgiske lærere, der skal virke som tovholdere på den lokale opfølgende proces efter de afholdte seminarer.

GL søger lærere, der ønsker at medvirke, og som har deres skoles støtte til at gå ind i projektet, så eleverne på de danske skoler også får et udbytte af, at skolen har en lærer, der medvirker i projektet. Interesserede lærere skal dels medvirke som værter en-to dage under georgiernes besøg i Danmark, dels deltage i ét af seminarerne på følgende vilkår: Rejse, ophold og kost dækkes af projektet. Herudover ydes en delvis tidskompensation på 15 timer a 375 kroner, for at læreren er væk i syv dage (tirsdag-mandag) for at gennemføre seminaret. Det er op til læreren og skolen at aftale, hvordan den resterende tid dækkes.

Danskernes oplæg holdes på engelsk, og der vil være tolkning til/fra georgisk. Det er en kvalifikation, hvis man ud over fagligt indblik i det

pågældende emne også har erfaring fra tværkulturelt samarbejde med en partner i et andet land.

Interesserede lærere kan kontakte **Hans Laugesen** i GL på **33290933 /31618676** eller på **lauge-sen@gl.org**. Send gerne en mail med oplysning om, hvilket seminarerne du ønsker at medvirke i, hvad din faglige baggrund er for at kunne overføre dine erfaringer i temaet til et andet land, og beskriv, om du har medvirket i tværkulturelle projekter.

Af hensyn til den videre planlægning er det tanken at sammensætte projektteamet i løbet af september, så interesserede bør henvende sig senest den 20. september 2018.

Se projektbeskrivelse for projektets første fase på **www.gl.org under-uddannelse/internationalt arbejde/solidaritetsarbejde**.

Hurra for teknologien?

En kommentar til artiklen "Lav undervisningen om, eller brænd ud" bragt i Gymnasieskolen den 22. juni 2018.

Emil ved ikke rigtig, hvad han vil med sit liv. Det var også derfor, han valgte gymnasiet, så han havde tid til at finde ud af det. Nu er han lige startet i 3.g, og det er gået nogenlunde indtil nu. Han synes, uddannelsen er uendelig lang, og at der er længe til sommer, hvor han bliver student. I perioder kan han godt tage sig sammen til at gå i skole, og han får også lavet lidt i de fag, hvor læreren giver ham en konkret, overskuelig opgave. Han vil egentlig gerne gøre mere ud af skolen, men han har svært ved at finde ud af, hvordan han skal gribe det an, og så bliver det ikke til så meget. I gruppearbejder har han svært ved at følge med de andre, men han siger ikke noget. Hans forældre

spørger ikke til hans skolegang, og på den måde står Emil temmelig alene i rollen som gymnasieelev - en rolle han efter snart tre år stadig ikke helt kan afkode hvordan spilles.

Jeg kunne godt tænke mig at spørge Anders Raastrup Kristensen om, hvad han tror, det vil betyde for Emil, hvis vi udnytter "de enorme læringsmæssige og pædagogiske muligheder, som teknologien kan give os", og lader Emil være selvstuderende en større del af sin skoledag. Måske ved Anders Raastrup Kristensen ikke så meget om elevtyper i gymnasiet i 2018?

Louise Bøtchier Meyer
Greve Gymnasium

s_49

**BRUG
TEATRET**
I UNDERVISNINGEN

**VÆLG MELLEM
25 FORESTILLINGER
PÅ FEM TEATRE**

**MØD SKUESPILLERNE,
FÅ WORKSHOPS
OG RUNDVISNINGER**

**FIND DIN NÆSTE
SKOLETEATERTUR
PÅ BRUGTEATRET.DK**

BILLETTER
FRA KUN
**75 KR
PR. PERS.**
FOR BÅDE
ELEVER OG LÆRERE.

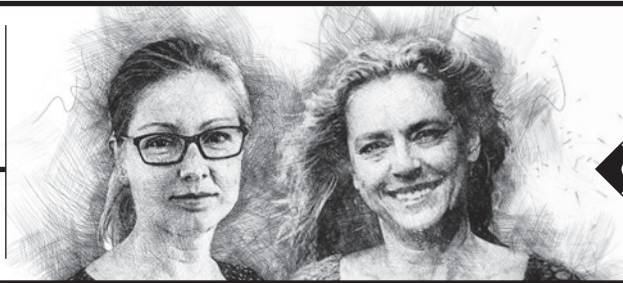
Betty
Nansen
Teatret

folketeatret

NØRREBRO
TEATER

REPUBLIQUE

ØSTRE GASVÆRK TEATER

Ingen dannelse uden køn

Der er meget fokus på dannelse i gymnasiet i disse år – almen, demokratisk, klassisk, digital dannelse. Ét aspekt er dog fraværende i debatten, nemlig spørgsmålet om køn. Som den primære almindendannende institution i landet må gymnasieskolen – først og fremmest lærerne – forholde sig aktivt til køn. Ellers kan vi ikke med rette påstå, at vi løfter opgaven med at gøre de unge mennesker til aktive medborgere i det danske demokrati. Både Danmarks Lærerforening og Dansk Magisterforening har sat køn i undervisningen på dagsordenen, mens ungdomsuddannelserne glimrer ved vores fravær. Det må vi gøre noget ved.

Uanset om de unge er bevidste om stereotypificeringen eller ej, bliver deres præstationsevne påvirket enten positivt eller negativt.

Som gymnasielærere har vi et særligt ansvar for de unge menneskers socialisering, fordi vi har mulighed for at påvirke dem stærkt med vores værdier og erfaringer i deres formative år. Vi kræver, at de sætter stolene op efter timen, at de ikke smider skrald i skolegården, og at de møder til tiden og laver deres lektier. Vi kræver også, at de behandler os og hinanden ordentligt. Hvordan man

gør det, kan der være mange meninger om – og vi har forskelligt temperament – men de fleste har en klar mening om for eksempel sprogbrug, og hvordan man bør behandle mennesker med anden etnisk herkomst end dansk. Det er vores formodning, at det til gengæld er de færreste, der har en klart formuleret holdning til, hvad vi vil acceptere, når det kommer til køn.

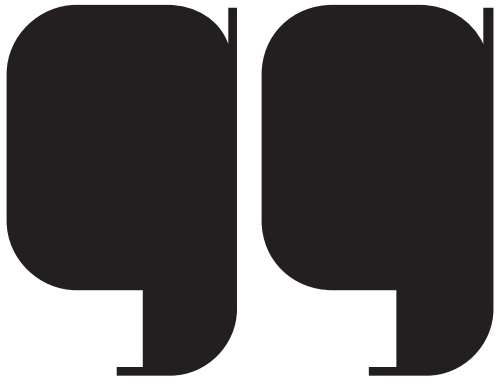
Stereotyper og gender bias

Vi reproducerer alle, bevidst eller ubevidst, kønsmæssige stereotyper, der har rod i historiske og kulturelle faktorer – i forskningen kaldet 'gender bias'. Disse forestillinger om grupperes karakteristika, der udviser individuelle forskelle, indlæres i høj grad gennem medierne, børneinstitutionerne og skolerne. Når folkeskolen beskyldes for at være 'feminiseret', fordi man forventes at kunne sidde stille i en klokke time og at række hånden i vejret, før man taler, eller når flid og almindelig god opførsel klassificeres som 'kvindelige dyder' [1], skaber det forventninger til både piger og drenge. Uanset om de unge er bevidste om stereotypificeringen eller ej, bliver deres præstationsevne påvirket af den (henvisning!) enten positivt eller negativt. Derfor er det vigtigt, at vi er opmærksomme på, hvorvidt og hvordan vi tillægger eleverne bestemte kvaliteter eller mangel på samme, så vi ikke uforvarende påvirker deres faglige og sociale udbytte af deres gymnasieår baseret på deres køn.

Som undervisere er vi vant til at reflektere løbende, mens vi arbejder. Vi er opmærksomme på, hvilke elever der rækker hånden op, hvilke taksonomiske niveauer de bevæger sig på, hvordan de reagerer på forskellige arbejdsformer. På samme vis må vi være bevidste om kønsrelaterede ubalancer og handle på dem. Først gælder det om at identificere sin egen gender bias – vi har den alle i en eller anden form. Til det formål kan man for eksempel tage en 'implicit association test' [2], der kan vise, om man kobler bestemte begreber som kvinder/familie og mænd/arbejde, og på den måde åbne diskussionen. →

Helene Caprani er cand.scient. soc. og lektor i historie, spansk og samfundsfag på Midtjyllands Gymnasium samt medlem af GL's hovedbestyrelse og uddannelsesudvalg.

Janne Gleerup er ph.d. og lektor i læring og arbejdsliv på RUC samt medlem af Dansk Magisterforenings hovedbestyrelse.

Det er ikke ligegyldigt, om vi bruger ord, der gør kvinder til bipersoner. Hvis du synes, at det er lige meget, så prøv at erstatte ordet 'mand' med 'kvinde' i fællesbetegnelserne i en uges tid, og se, hvordan elever og kolleger reagerer.

Pigerne er under pres

Køn har stor betydning for danske unges virkelighed i dag. Ifølge Den Nationale Sundhedsprofil, der udkom i marts i år, oplever 40,5 procent af de 16-24-årige kvinder et højt stressniveau sammenlignet med 23,4 procent blandt mænd i samme aldersgruppe. Der er ingen tvivl om, at eksempelvis fremdriftsreformen og de sociale mediers udvikling stiller stigende krav til de unge, og der er tydeligvis forskel på, hvordan det rammer kønnene. Det pres skal vi, der tilbringer så meget tid sammen med de unge, anerkende – ikke mindst for pigernes vedkommende. Det er nærliggende at tro, at det store fokus på udseende rammer pigerne hårdest, men den rigtige forklaring er nærmere, at vi lever i et samfund, der stadig forskelsbehandler på baggrund af køn. I flæng kan nævnes det kønsopdelte arbejdsmarked, lønforskellen på 17 procent, varegørelsen af kvindeskroppen og kønsfordelingen blandt ministre og erhvervsspidser. Pigerne er bagud på point, og det er stressende i sig selv.

Er det typisk pigerne, der agerer sekretær? Kommer drengene i højere grad til orde?

Samfundets forventninger til drenges og pigers faglige præstationer i uddannelsessystemet er ikke de samme. Det ses tydeligt på de reaktioner, der kommer, når der sker noget uventet, som da pigerne for nylig begyndte at få højere karakterer end drengene i grundskolen. I 2016 var pigernes gennemsnit fra 9.-klasseseseksamen 0,85 karakterpoint højere end drengenes, hvilket primært skyldes højere karakterer i dansk, mens drengene stadig fører med 0,35 karakterpoint i matematik. Alligevel var kun drengenes udfordringer i fokus [3] blandt både presse og politikere, da tallene kom frem – normalen er, at drengene er foran, og det udløser ingen ramaskrig. Det samme ses i debatten om de såkaldte

'12-talspiger', der udstilles som særligt sårbare, mens drenge med samme ambitionsniveau ikke får nogen særlig opmærksomhed – de forventes ikke at være sårbare ligesom pigerne [4]. Det er gendert bias i en nøddeskal.

Køn ind i didaktikken

Ligestilling mellem kønnene inden for uddannelse er et af UNESCOs centrale 2015-mål. Det består af to dele: lige behandling og lige adgang til uddannelse. UNESCO anbefaler, at man tænker køn ind i sin didaktiske tilgang, både hvad angår klasseledelse og undervisningsmetoder [5], og det er her, vi for alvor kan gøre en forskel for vores elever.

Det første skridt er som nævnt at anerkende problemstillingen, og det andet er at undersøge, hvordan man forholder sig til køn på skolen. Man kan passende starte med sig selv og sine hold. Når vi og eleverne arbejder sammen, udvikler vi ikke blot vores faglighed, men også vores sociale kompetencer, og derfor må køn være med i vores didaktiske overvejelser. Man kan så mene, at forskelsbehandling for at sikre ligestillingen forfordeler drengene, der hvor den da ikke forfordeler pigerne – men hvis vi ikke arbejder aktivt for at skabe lighed, reproducerer vi blot de eksisterende ulige strukturer.

Hvad gør vi så konkret? Til at starte med skal eleverne selvfølgelig lære at arbejde sammen på tværs af køn. Men gør de det? Blander piger og drenge sig i klassen, eller når der er gruppearbejde? Gør vi selv noget for at sætte dem sammen? Danner vi selv kønsopdelte grupper, hvorfor/hvorfor ikke, og hvis ikke – hvorfor skulle vi så acceptere det, hvis eleverne gør det? Her er vi garanterne for, at eleverne oplever, at køn ikke er en hindring for det faglige samarbejde. Noget så simpelt som tællegrupper kan være en god løsning.

Vi må også se på opgavefordelingen: Er det typisk pigerne, der agerer sekretær? Kommer drengene i højere grad til orde? Og når vi for alvor skal se indad: Lærer vi hurtigere drengenes navne eller bruger deres navne oftere? Omtaler vi oftere pigerne

end drengene ud fra deres udseende? Har vi forskellige forventninger til drenges og pigers præstationer inden for bestemte discipliner, som at drengene er bedre til matematik og naturvidenskab, og pigerne bedre til humaniora? Disse stereotyper eksisterer bestemt også i den danske gymnasieskole.

Kvinder i stoffet

Vi må også indtænke køn, når vi udvælger det stof, vi skal arbejde med. Det duer for eksempel ikke, hvis samtlige læste forfattere er mænd, for det fortæller groft sagt eleverne, at det kun er mænd, der kan skrive litteratur. Eftersom kvinder har været udgrænset fra samfundsliv, offentlighed og magt i flere tusinde år, er der selvfølgelig flere mænd, der har haft mulighed for at markere sig, og det vil være kunstigt og uhensigtsmæssigt at gå efter en ligelig kønsfordeling i eksempelvis ældre historie. Men overvejselsen om, hvorvidt relevante kvinder kan inddrages, og forklaringen på, hvorfor de er underrepræsenterede, må indgå.

Vi må også forholde os kritisk til kønnets betydning i stoffet. For eksempel postulerer mange lærebøger, at Danmark fik demokrati med den første grundlov i 1849, selvom blandt andet kvinderne ikke fik del i de nye rettigheder. Når vi arbejder med en sådan tekst, er det vigtigt, at vi kritiserer det manglende fokus på kvinder og lærer eleverne at spotte den tendens. Og dermed kommer vi til spørgsmålet om sprog.

Bevidst sprogbrug

Sproget er en central kampplads i socialiseringsprocessen, fordi vi bruger det til at definere verden. Som undervisere forholder vi os allerede til, om vi for eksempel bruger bande- eller fremmedord i selskab med eleverne, og det samme må vi gøre med kønnene. De fleste er forhåbentlig enige om ikke at kalde en pige for 'kælling', men hvad med et begreb som 'tøsedreng', der nedgør en mand ved at sammenligne ham med en kvinde? Hvad med at kalde en flok piger for 'en hønsegård'? De er begge

talehandlinger, der er udbredte, og som de færreste nok vil betegne som kønschikane – men det er de.

Det er ikke blot det nedsættende sprog, der udtrykker og påvirker vores opfattelse af kønnene, men også vittigheder om køn, sjofle historier om køn, og når man giver udtryk for, at et bestemt køn ikke er god til at løse en bestemt type opgaver. Det sidste kan vi for eksempel arbejde med, når vi fordeler opgaver blandt eleverne og giver dem kritik, også foran andre. Desuden er der en stærk tendens til at gøre mænd til sproglige fællesnævner: 'Sidemand', 'formand', 'tillidsmand' og så videre. Det er ikke lige gyldigt, om vi bruger ord, der gør kvinder til bipersoner, og det er så let at sige 'sidekammerat' eller 'nabo' i stedet. Hvis du synes, at det er lige meget, så prøv at erstatte ordet 'mand' med 'kvinde' i fællesbetegnelserne i en uges tid, og se, hvordan elever og kolleger reagerer.

Danmark er ikke i mål

Selvom #MeToo-bevægelsen har kastet nyt lys over kønsspørgsmålet, har debatten i Danmark været væsentlig mere afdæmpet end i vores nabolande. Det skyldes først og fremmest det danske debatklimate [6], hvor ligestilling i højere grad formuleres som en individuel problemstilling frem for et kollektivt ansvar som i for eksempel Norge og Sverige [7]. Det skyldes i hvert fald ikke fraværet af udfordringer på ligestillingsfronten. Det viser for eksempel en nylig rundspørge blandt universitetsstuderende foretaget af Dansk Magisterforening, hvor hele 74 procent af de deltagende kvinder og transkønnede har oplevet en eller anden form for kønschikane på studiet eller studiejobbet – fra nedsættende kommentarer til uønskede berøringer [8]. Der findes endnu ikke en undersøgelse af omfanget af kønschikane blandt de danske gymnasieelever, men i kølvandet på debatten om deling af pornografiske billeder er DGS gået i gang med at lave én.

Som leverandører af studerende til universiteterne må vi erkende, at en del af løsningen på deres problemer ligger hos os i gymnasieskolen.

Og selvom vi her først og fremmest kommer med forslag til individuel handling, batter det først rigtig, når vi handler i fællesskab og gør køn til et kollektivt anliggende. Danmarks Lærerforening har taget handsken op og opfordrer til at rejse debatten om køn på skolerne og for eksempel diskutere stereotyper og sprogbrug i faggrupperne [9]. Det må vi også kvittere for som deres aftagere.

Vores elever må forlade gymnasiet med en fornuftig indstilling til køn. Skal de blive gode, dannede demokrater, er ligestilling en uomgængelig del af deres uddannelse. Og det er også vores ansvar. ●

Kilder

[1] Se fx Henrik Day Poulsen: 'Den femininiserede heteromand', *Berlingske.dk*, 15. juli 2012.

[2] Se fx denne: <http://ps.au.dk/forskning/forskningscentre-og-enheder/dansk-center-for-forskningsanalyse/gender-equality-in-research/test-your-gender-bias/>

[3] Se fx 'Karakterforskellen mellem piger og drenge er steget markant', *Politiken*, 10. april 2017.

[4] Se fx 'Institutleder: Stop med at tale om 12-talspiger', *Altinget.dk*, 19. april 2018.

[5] 'A Guide for Gender Equality in Teacher Education Policy and Practices', Unesco 2015.

[6] '#MeToo i medierne – svenske afsløringer og dansk tavshed', *Journalisten.dk*, 16. november 2017.

[7] Se fx 'Hvorfor er svenskerne så feministiske?', *Jyllands-Posten*, 19. juni 2013.

[8] Farhiya Khalid: 'Sexisme er hverdag for mange studerende', *Magisterbladet 2*, februar 2018.

[9] 'Er du opmærksom på køn i skolen?' Danmarks Lærerforening, april 2018.

ANMELDELSER

En række gymnasielærere anmelder fagbøger og øvrige undervisningsmaterialer for Gymnasieskolen.

s_54

☺ Litterært opgør igennem århundrederne på tysk

Fag_ Tysk

Titel_ Stürmer und Dränger
- Temabog til tysk i gymnasiet

Forfattere_ Kate Fuchs,
Mathilde Sinding

Forlag_ Gyldendal Uddannelse

Pris_ 125 kr., 128 sider

Vurdering og anmeldelse_
Morten Lassen

Vurdering_ ★★★★★

Gyldendal har under Mette Hermanns kyndige redaktion føjet endnu en titel til rækken af temabøger til tysk skrevet af K. Fuchs og M. Sinding, der denne gang tager udgangspunkt i 'Sturm und Drang'-perioden fra 1770'erne til 1780'erne med Goethe og Schiller som de mest markante litterære skikkelser. Hovedpersonerne i deres værker af denne tid er enkeltindivider, der gør oprør mod tidens normer og værdier og dermed danner forbilleder for en række senere oprørsskikkelser i tysk litteratur, og dem har forfatterne valgt at præsentere tekststykker af ved siden af Goethes Heidenröslein, Neue Liebe, Neues Leben, Die Leiden

des jungen Werthers, 4 uddrag, nemlig Rilkes Der Panther, Droste-Hülshoffs Am Turme 1842 samt Hasenclevers Der Sohn 1914. Disse tekster bliver så holdt op imod moderne ungdomstekster som Airen, kendt fra blogselvbiografien Strobo 2008, Wondratscheks Aspirin 1969, Stürmers Lebe Lauter 2006, sangeren Alligatoahs Willst du 2013, Herrndorfs kendte Tschick 2010, kap. 17, og Engelmanns Erwachsenwerden 2013. Eleverne finder altså en blanding af ældre litterære highlights og moderne skribenter, der alle har fokus på at bryde ud af normernes bur, og på den måde bliver der ikke et indholdsmæssigt skel mellem gammelt og nyt. Det ser anmelder som et godt skridt i retning af at genoplive den ældre tyske litteratur i en moderne kontekst uden traditionens støv. Til hjælp for eleverne har forfatterne så stilladseret med Einstieg, Textverständnis, Über den Text hinaus og -logisk nok, men sjældent gjort - Ausstieg med specificerede øvelser til kommunikation på tysk, ordforråd, chunks og samtaleoplæg. Forfatterne gør alt, hvad de kan, for at lette tilgangen til teksterne for eleverne. Hatten af for denne interessante og vedkommende tekstsamling. ●

☺ Et kilo læsbar bioproduktion

Fag_ Bioteknologi

Titel_ Grundbog i Bioteknologi
1. HTX-udgave.

Forfattere_ Kim Bruun, Pia Birgitte Geertsen, Karen Helmig

Forlag_ Gyldendal

Pris_ 308 kr., 280 sider

Vurdering og anmeldelse_ Lis Ravnsted-Larsen

Vurdering_ ★★★★★

Ved reformen i 2017 blev det fastlagt, at læreplaner for faget bioteknologi er forskellige for stx og htx. Derfor har forlaget udgivet en særlig udgave af deres bioteknologilærebog. Den er rettet mod htx, der har færre kemiske aspekter i bioteklæreplanen og flere fysiologiske aspekter. Htx-bogen følger udgaven rettet mod stx, men er vinklet imod produktion, hvor biologi er grundlaget.

Bogen fremstår som en redigeret og forøget udgave af forlagets

udgivelse rettet mod stx. Det er noget af en ombrydningsopgave, man har været ude i. Resultatet er en udgivelse, der omhandler det biologiske fundament for bioteknologi suppleret med afsnit om menneskets fysiologi.

Celler, organiske stoffer og DNA er behandlet ligesom kredsløb, forplantning og ernæring, så når eleverne har været det igennem, er de godt kørende.

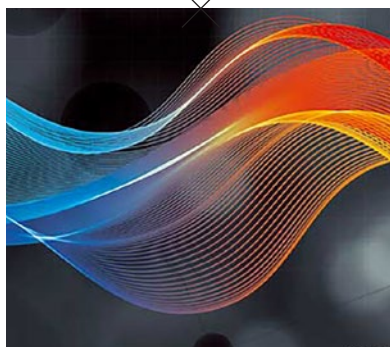
Hvert kapitel afsluttes med et eksempel på, hvad al den fundamentale viden kan bruges til. For eksempel nævnes, at man husker bedre, hvis man får motion, hormonforstyrrende kemikalier kan betyde noget for kønsdifferentiering, at tarmen indeholder bakterier, og hvis der er virus i, kan man få diarre. Måske kan det forklare tarmbesvær efter sommerens rejser til varme lande. Det var interessant og nyt for mig, at bønner (altså planter) producerer et enzym, som kan katalysere en utilgængelig form af jern til en tilgængelig form. Smart. Godt eksempel på, hvordan naturen både er biologi og kemi.

I hvert kapitel er der omtale af eksperimenter, som kan illustrere emnet, og der findes faktabokse og opgaver til træning, analyse og aktivitet.

Layout er med bred margen, som er brugt til mindre illustration eller figurtekster.

Elever på htx har kemi B som obligatorisk fag, så derfor er der i bogen et appendiks, hvor læreren kan se, hvilke emner derfra der er baggrundviden for det fulde udbytte af kapitlerne.

Det er en tung bog. Næsten et kilo, men teksten er heldigvis ikke så tung, og mange htx-elever har adgang til elevskabe, så deres rygsække er til at bære. ●

Grundig lærebog i fysik

Fag_ Fysik

Titel_ Basisfysik B

Forfatter_ Michael Cramer Andersen, Michael Agermose Jensen

Forlag_ Haase Forlag A/s

Fris_ 325 kr., 464 sider

Vurdering og anmeldelse_ Jesper Nymann Madsen

Vurdering_ ★★★★★

Med en densitet på cirka 0.8 g/cm^3 kan denne bog flyde i vand og i mange andre sammenhænge. Den vejer lidt over et kilo, så det er ikke en letvægter, men en grundig lærebog til fysik på B-niveau, som introducerer alle de emner, der er krævet i bekendtgørelsen.

Alle fysiklærebøger indeholder regneeksempler, forklarende tekst og formler, men vægtningen mellem disse tre typer af fysikbeskrivelser er meget forskellig. Denne bog er ikke formelforskrækket, og i de afsnit, hvor det giver mening at beskrive fysikken med en regneforskrift, er en sådan indsat. Men det er bestemt ikke en bog, der appellerer til en "søg en formel med de rigtige bogstaver og brug den"-tankeløs fysikforståelse. Mange steder i bogen findes blå "Tænk efter"-bokse, hvor eleverne bliver opfordret til at stoppe op og tænke den beskrevne fysik efter. Siderne er derudover pædagogisk opbygget med små stikord og små billeder i en lidt bredere venstre margen, hvilket vil hjælpe elever til

hurtigt at finde rundt i bogen.

Bogen er grundig og dybdegående. I forbindelse med gennemgangen af Newtons 2. lov indfører den for eksempel impulsbevarelse, samt at ændringen i impuls per tid svarer til kraftpåvirkningen. Dette sætter den dygtige elev i stand til at forstå, hvorfor Newtons 2. lov (bare) er et udtryk for ændring i bevægelsesmængden, når massen holdes konstant. Den er dog så omfangsrig, at man nok bliver nødt til at springe nogle afsnit over for at nå igennem på den givne tid.

Bogen er meget overskuelig med 22 kapitler samt et appendiks, der blandt andet indeholder en beskrivelse af kinematik ved hjælp af differentialregning. I næsten alle kapitler findes der forslag til elevaktiviteter. Enkelte af disse er regneøvelser (som for eksempel en fin udledning af Hubbles lov), men langt de fleste er eksperimenter, der er beskrevet så udførligt, at de kan bruges som øvelsesvejledninger til eleverne. De fleste af disse øvelser er dem, vi traditionelt laver på fysik til B-niveau, men det er rart, at det hele er samlet i bogen. Bogen indeholder al den litteratur, der er brug for til fysik på B-niveau ... hvilket er lidt af et særsyn i en tid, hvor det faglige pensum ofte er stykket sammen af pdf'er, hjemmesider og henvisninger til forskellige bøger.

Mange steder i bogen findes perspektiverende tekster, der beskriver, hvor den fysik, man netop har arbejdet med, er på spil uden for fysiklokalet. Nogle af disse er spændende og utraditionelle, som for eksempel beskrivelsen af polonium-forgiftningen af den tidligere russiske spion Alexandr Litvinenko i London i 2006.

Bogen kan bestemt flyde og næsten også svejse under vand. Den vil synes lidt tung for svagere elever (både i faglig og fysisk forstand), men med sin "all-in-one"-intention vil den gøre det simplere for de fleste elever og lærere at nå sikkert i havn med fysik på B-niveau. ●

(☺) **Vestlig civilisation? Det ville da være en god ide!**

Fag_ Historie

Titel_ Civilisationernes verdenshistorie. Vesten, Mellemøsten og Kina efter 1500

Forfatter_ Carl-Johan Bryld

Forlag_ Systime

Pris_ 460 kroner, 436 sider

Vurdering og anmeldelse_

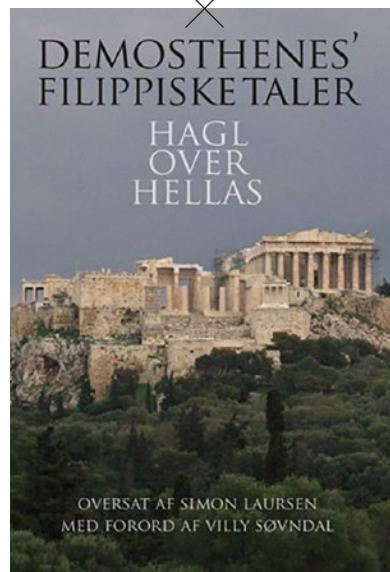
Morten Lassen

Vurdering_ ★★★★★

Det er et imponerende arbejde, der ligger bag nærværende udgivelse. Som titlen angiver, er der tale om tre civilisationers historie, som skal behandles, og de fire stjerner er for Carl-Johan Brylds evne til at skære ind til benet, holde fokus og gøre det til tre sammenhængende historier. Hvert kapitel afsluttes med arbejdsspørgsmål, som konstant trækker tråde til foregående kapitler og lægger op til en komparativ tilgang. Desuden har Bryld opstøvet og oversat en lang række relevante kilder, som for eksempel araberens Ahmad al-Kalidis breve fra et besøg i renæssancens Firenze. Det er klart, at der er kamp om pladsen, og at for eksempel den franske og den amerikanske revolution og Hitlers vej til magten fylder forsvindende lidt, er vel en o.k. pris for den komparative tilgang. Fokus er på den politiske og

økonomiske historie, men i kildematerialet træder de kulturelle og religiøse forskelle tydeligere frem. Bogen er temmelig dyr, men den findes da også som iBog. At man har sparet indeks og litteraturliste væk, forstår jeg ikke, og den kunne altså også godt have klaret en ekstra korrekturlæsning. Der er imidlertid større problemer end disse:

Hvad er en civilisation? spørges der fornuftigt om i indledningen, og efter at have konkluderet, at det er der mange bud på, så overtager Bryld Samuel Huntingtons stærkt omdiskuterede definition. Her havde det været på sin plads at introducere andre civilisationsopfattelser, og Bryld undlader at bringe selv den mest gængse kritik af Huntingtons civilisationsbegreb (for eksempel Armata Sen). At Bryld er påvirket af konservative historikere som Niall Ferguson og Bernard Lewis, er også meget tydeligt. For eksempel når det gælder spørgsmålet: Hvorfor fik hverken den muslimske eller den kinesiske civilisation en industriel revolution? Fordi de hang fast i religiøse og kulturelle fordomme og foragtede alt, som kom fra Vesten, lyder svaret. Det er givetvis en del af sandheden, men spørger man andre historikere (for eksempel en arabisk), ville man få helt andre svar. I Brylds optik er den vestlige civilisation – baseret på kristendom og oplysningstidens idealer – de andre overlegen, men sammenhængen mellem netop disse idealer og totalitarismen i mellemkrigstiden end ikke antydes, og man kunne også have fremhævet slavehandel, nationalisme og andre knap så idealistiske sider af den vestlige civilisation. Hvorfor holder så mange grundbogsforfattere fast i den autoritative fortællestemme frem for at vise, at historieskrivning er en ideologisk kamplads? Hvad enten man vil det eller ej. ●

(☺) **Det er en naturlov, at de, der til stede, råder over, hvad der tilhører dem, der ikke er der ...**

Fag_ Oldtidskundskab

Titel_ Demosthenes' filippiske taler

Forfatter_ Simon Laursen

Forlag_ Aarhus Universitetsforlag

Pris_ 249,95 kr., 240 sider

Vurdering og anmeldelse_ Sebastian

Maskell Andersen

Vurdering_ ★★★★★

Den athenske taler og politiker Demosthenes' forsvar af demokratiet, som vi finder i blandt andet de filippiske taler, er utvivlsomt spændende og relevant. Simon Laursen har påtaget sig den herkuliske opgave at oversætte og kyndigt kommentere disse taler til dansk. Dette er en herkulisk opgave, da Demosthenes, som Simon ikke undlader at gøre opmærksom på, blev betragtet som talerén i den antikke verden. Selvom han blev beundret, gjorde hans lange perioder, at han blev regnet for svær at læse. Simon skriver i sit efterord, at han bevidst har valgt ikke at gøre Demosthenes' lettere at læse for det moderne publikum ved at bryde hans perioder og tankerække op i mindre perioder, som passer til det danske sprog. Han opfordrer til, at teksten læses op i den rette kadence, da det vil åbenbare tekstens mening. Argumentet lyder, at det vil være at undervurdere publikum at oversætte ham i overskuelige sætninger. Denne strategi følger han kompromisløst i sin oversættelse og genopliver ældre ord som ihvorvel, underholde (i betydningen forsørge) og pokkerme. Er man enig i denne disposition, kan man med god samvittighed lægge en stjerne eller to til vurderingen. Er man uenig, skal man trække en stjerne eller to fra. Hele værket er indledt med et forord af Villy Søvnald, som er med til aktualisere Demosthenes, og de enkelte taler er indledt af Simon, hvilket gør det muligt at placere dem i den rette kulturelle kontekst. ●

☺ "Elguitar og saxofon vil vi ha'"

Fag_ Musik, dansk

Titel_ Livet skal jo leves.

John Mogensen-sangbogen

Forfatter_ Henrik Smith-Sivertsen, Jakob Faurholt

Forlag_ Wilhelm Hansen Musikforlag

Pris_ 249 kr., 208 sider

Vurdering og anmeldelse_ Claus Levinsen

Vurdering_ ★★★★★

Der er nogle danskeres liv, der til stadighed giver brændstof til nye biografier, film, teaterstykker, og i John Mogensens tilfælde også et utal af kopibands. John Mogensen var en del af vokalgrupperne Blue Boys og Four Jacks i 1950'erne og 1960'erne. Senere barpianist rundt om i Sverige i 1960'erne og så det helt store folkelige gennembrud via Dansktoppen i 1971 og med et meget stort pladesalg til følge. Node- og tekstbogen omhandler 42 af hans sange under overskrifterne "Johns verden", "Johns kærlighedssange", "John fortæller" og "Johns oversættelser".

Alle sange er forsynet med noder med becifring, nogle med lettere klaverarrangementer, og der er

kildeomtale og en diskografi bagerst i bogen. Det er en cand.theol.(!) og seniorforsker i populærmusikhistorie på Det Kongelige Bibliotek og en cand.mag. i musikvidenskab og WH-redaktør, der fører os ind i John Mogensens tekstlige og musikalske univers, og det gør de indsigtfulde med et glimrende forord og kommentarer til alle sangene. De skriver mundret og underholdende. John Mogensens sange er en musikalsk og poetisk verden af en kvalitet, der sagtens kan klare analyse og fortolkning i et samarbejde med for eksempel musik og dansk eller måske dansk og historie? Bodegapoesi som talerør for den fordrukne, skuffede, sentimentale, ensomme, jaloux, men også ærlige og kærlige dansker. Den musikalske iklædning er jazz, country, svensk visetradition, refrænmusik og slagere. Jeg har læst, lyttet og skrålet til samtlige sange, og det er slående, så gennemarbejdede og professionelle de er fra John Mogensens side.

John Mogensens farverige liv som sanger, hverdagsdigter og drukkenbolt ligger langt fra en standardgymnasielærers og -gymnasieelevs liv. Også derfor er der en god grund til at dykke ned i materialet og blive kloge på sig selv og andre mennesker. ●

VERDEN EFTER de store opdagelser

1500-1750

Eurocentrisk udgivelse om velkomment emne

Fag_ Historie

Titel_ Verden efter de store opdagelser,
1500-1750

Forfatter_ Thomas Ohrt

Forlag_ Systime

Pris_ 275 kr., 156 sider

Vurdering og anmeldelse_ Morten
Lassen

Vurdering_ ★ ★ ★ ★ ☆

s_58

Vi kender alle til Columbus' og Vasco da Gamas epokegørende opdagelser, men måske ikke så meget til, hvorledes verden ændrede sig i deres kølvand. Det råder Thomas Ohrt bod på med Verden efter de store opdagelser, 1500-1750, som rettelig burde hedde De portugisiske og spanske kolonier, 1500-1600, men det lyder unægtelig kedeligere. Det er et meget velkomment emne, og der ligger uden tvivl et stort arbejde bag, men bogen lader desværre noget tilbage at ønske. Efter et ambitiøst, men forvirrende oversigtsbillede af "Europa omkring 1500" på treenhalv side følger bogens første halvdel, som omhandler "Portugisernes oversøiske imperium", dernæst den anden halvdel,

som omhandler "Det spanske imperium 1500-1750", efterfulgt af 10 sider om "Holland, England og Frankrig som kolonimagter 1500-1750". Det afsluttende kapitel om "Spanien og Portugals storhed og fald" er imidlertid blot en to siders konklusion og omhandler kun Spaniens fald. At forfatteren undlader at inddrage de mest gængse teorier om imperiers opståen og fald, undrer imidlertid ikke, for bogen er skåret over den sædvanlige læst: faktabaseret fremstillings- tekst efterfulgt af et bundt kilder, som med hiv og sving kan siges at tale til hinanden. Her er så godt som ingen didaktisering, ud over de obligatoriske arbejdsspørgsmål til kilderne. Mange af disse kilder, hvoraf flere ikke tidligere har været oversat til dansk, er forsynet med ord- og begrebsafklaringer og er uden tvivl bogens force. Bogen er rigt illustreret med kort, malerier og tegninger, men læseren får ingen hjælp til, hvad man skal stille op med dem. Her er ingen refleksion over, hvad et kort kan bruges til, eller hvad malerierne siger om tiden og maleren selv.

Umiddelbart ligger Verden efter de store opdagelser i naturlig forlængelse af forfatterens forrige udgivelse, De store opdagelser (2001),

men jeg er faktisk i tvivl om, hvorvidt den nyeste lever op til kravet fra den nye reform om, at "mindst ét forløb skal tage udgangspunkt i samfund og kulturer uden for USA og Europa". Problemet er, at der er tale om en udpræget eurocentrisk udgivelse, hvilket kildematerialet meget tydeligt afslører: Af de 37 kilder er afsenderen i 30 af tilfældene enten spansk eller portugisisk (for det meste myndighedspersoner), de resterende er enten iranske, italienske eller japanske. Således forbliver befolkningerne i den nye verden "a people without history", som det hedder i Eric Wolfs berømte bog af (næsten) samme navn. ●

 Byt til nyt

Fag_ Biologi
Titel_ Biologibogen
Forfatter_ Katrine Hulgaard,
 Caroline-Marie Vandt Madsen
Forlag_ Systime
Pris_ 348 kr., 430 sider
Vurdering og anmeldelse_
 Lis Ravnsted-Larsen
Vurdering_ ★ ★ ★ ★ ★

Så er det nat for den gode gamle Biologibogen. Alle mine arbejdsopgaver til bogen må jeg med blødende hjerte slette fra min pc. Bogen er blevet fornyet og udgivet på Systime af andre forfattere.

Forlaget skriver, at den er tænkt til biologi C og biologi B. Der er virkelig meget at hente, som ikke findes i stablerne i bogkælderen. I flæng kan jeg nævne: proteinstruktur, Calvins cyklus, enzymaktivitet, PCR, CRISPR, epigenetik, metylering, virus, bakterievæg, rusmidler, lysets nedtrækning i havet, detaljer om organeller, aktin/myosin, ferske enge, glykolyse, antibiotika, makroindeks, elektrontransportkæde, spiseforstyrrelse, lipoproteiner, biodiversitet og aktionspotentialer. Selvom papiret i bogen omtrent er så tyndt som i min gamle bibel til rejsebrug, gør de mange sider bogen tung. Så jeg synes, det vil være synd for de unge biologi-C-elever, at de skal bære rundt på en hel masse sider, som de umuligt kan nå at arbejde med i den begrænsede mængde timer, der er til rådighed. Det har forlaget sikkert

også set. For biologi B går regnskabet fint op, og både stx-elever og hf-kursister, der vælger faget, vil have glæde af de omfattende informationer.

De mange ekstra emner og illustrationer overflødiggør de gode illustrationer, som jeg har måttet finde frem i de mere end ti år, hvor jeg har brugt den gamle Biologibogen. Til trods for mange nye illustrationer fornemmer jeg, at bogen er teksttung. Dog har jeg netop været censor på en skole, hvor det var tydeligt, at eleverne havde læst bogen, og typografien er let læselig.

Det, der er bevaret fra den gamle bog, er godt, bortset fra 'skydeski-verne', der viser den genetiske kode. Det forvirrer eleverne, der tror, det er en spilleplade til Matador. Arbejdsspørgsmålene kunne man for min skyld gerne have skåret væk. Bogen er tung nok uden, men den kan også anskaffes i en iBogs-udgave med alskens sjov: videoer, tests og interaktive opgaver. For 64 kroner i licens per styk. Fint for elever, der agter sig videre ad biologiens veje. ●

Sagatid.dk

Lærings- og oplevelsessite
 om islændingesagaer
 og ny nordisk litteratur

Redaktion: Annette Lassen, Merete Stenum Nielsen, Henrik Poulsen

På fire udvalgte dage inkluderer billetprisen et foredrag med Silas Holst, om en barndom med mobning og konsekvenserne heraf.

FÆRDIG MED EDDY

12 okt –
10 nov

BETTY NANSEN
TEATRET

En autentisk fortælling om mobning,
fattigdom, frygt og vold

s_60

MØD OS PÅ FACEBOOK

Find Gymnasieskolen og Gymnasieskolernes Lærerforening på Facebook på den fælles side *Gymnasielærere*.

Officiel åbning af Det Nationale Center for Fremmedsprog (NCF)

NCF inviterer, i samarbejde med ECML Kontaktpunkt Danmark, til sprogkonferencen:

Didaktiske perspektiver i lyset af den nye nationale sprogstrategi

D. 25. september 2018, Københavns Professionshøjskole, Campus Carlsberg

Tematikker

- Det Nationale Center for Fremmedsprog
- Den nye nationale sprogstrategi
- Fremmedsprog som tillægskompetence til andre kernefagligheder
- Lokale sprogstrategier
- Brobygning mellem folkeskole og gymnasie

Læs mere og tilmeld dig på ecml.dk. Deltagelse er gratis. Der serveres kaffe og frokost undervejs.

s_61

LÆS MERE PÅ

GYMNASIESKOLEN.DK

Vores nyhedssite, hvor vi har daglige nyheder, debat og blogindlæg

MINDEORD

Gymnasieskolen modtager mindeord.
Teksten må max. fylde 2.00 tegn inkl. mellemrum. Sendes til gymnasieskolen@gl.org.
Find deadlines i kolofonen på side 3 eller på gymnasieskolen.dk.

Kim Henrik
Bregensted

1956 —
2018

Kollegerne på Nørre Gymnasium blev rystet over nyheden om Kims bortgang dagen før Kristi himmelfart. En uge tidligere var der gået besked om, at han var blevet ramt af et hjerteslag. Selvom det var nok så alvorlig en sag, troede ingen, at der kun skulle gå en uge, før vi måtte tage afsked med en mangeårig og højt værdsat kollega.

Kim kom til Nørre Gymnasium, da Sortedams Gymnasium lukkede i 1992. Kim kom til skolen som cand. mag. i dansk og tysk med en del af tyskstudiet gennemført i München.

Lærte man Kim at kende, blev hans nære forhold til Bayern og Østrig hurtigt klart. Den sydtyske kultur stod Kims hjerte nær, ja, man fornemmede hurtigt en stor

kærlighed til det central- og syd-europæiske.

Derfor var det nok heller ikke underligt, at der også var en stor interesse for italiensk sprog og kultur. Kim tog i 1990'erne bifag i italiensk og derpå et pædagogikum med høje udmærkelser. Italiensk var før reformen i 2005 et stort fag på Nørre Gymnasium. Et fag, som Kim egenhændigt etablerede og byggede op på Nørre Gymnasium og underviste i til det sidste. Gennem årene opdyrkede han udvekslingskontakter i Bologna, ligesom utallige klasser fik glæde og lærdom af hans store faglige overskud på af studierejser til Firenze og Rom. I det private knyttede Kim også bånd til Italien. De seneste år også med feriebolig på Sicilien. Her mødte kolleger på gennemrejse Kim som en generøs og gæstfri vært, der viste rundt i byen, ivrigt berettende om dens historie og kultur.

Kim besad et sprudlende temperament. Elever kunne også godt fortælle om et lidt barsk ydre, bag hvilket der ikke var langt til stor hjertevarme og ansvarsfølelse. Han var veldigt i sine

klasser. Som en af Kims elever sagde: "Jeg kommer helt til at savne at blive kaldt hundehoved og socialdemokrat". I Kim havde man en lærer, der var krævende, sjov og satte aftryk, også efter at tømmermændene fra den sidste studenterfest var dampet af. Det var således rørende at opleve de mange gamle elever med takkekort og buketter ved afskedsceremonien på gymnasiet.

Kolleger og venner på Nørre Gymnasium vil huske Kim som en kultiveret og dannet mand. Kim, som altid var interessant at tale med. Han var yderst belæst i dansk og europæisk litteratur, havde en fantastisk humor og et smittende grin – ofte med en god portion selvironi – og han var en livsnyder, som elskede god mad og vin.

Vi vil savne Kim for alt det, han repræsenterede som kollega, ven og kammerat.

Æret være hans minde.

**På vegne af lærere og ledelse på
Nørre Gymnasium**

MØD OS PÅ NYHEDSBREVET

Modtager du ikke Gymnasieskolens nyhedsbrev?
På gymnasieskolen.dk kan du tilmelde dig det ugentlige nyhedsbrev og følge med i nyheder, debat og blogindlæg om den nye gymnasiale verden.

Vil du være vores nye kollega på Silkeborg Gymnasium?

Matematik, fysik, informatik og kemi

Vi søger lærere inden for fagene matematik, fysik, informatik og kemi, som vil være med til at give vores elever tre gode og udbytterige år.

Som arbejdsplads er Silkeborg Gymnasium karakteriseret ved en kollegial kultur, der lægger vægt på gensidig respekt og det gode samarbejde. Du skal derfor være indstillet på at bidrage til det positive samarbejde på engageret vis.

Silkeborg Gymnasium er Danmarks største gymnasium. Vi er en ambitiøs skole, og vi arbejder bl.a. med mange udviklingsprojekter for at give elever og lærere de bedste forudsætninger for at udvikle både faglige, pædagogiske og personlige kompetencer.

Udviklingsprojekterne spænder vidt, men mange projekter tager udgangspunkt i vores erfaringer med og idéer skabt i forlængelse af et netop afsluttet treårigt skoleprojekt med overskriften "Synlig læring på SG". Der er projekter relateret til undervisningen i de enkelte fag, ligesom der er tværgående projekter, der fx har som formål at udvikle undervisningen i forhold til skriftlighed, fagsamarbejde eller elever med gymnasiefremmed baggrund.

Vi tilbyder en arbejdsplads med yderst attraktive rammer. Der er i løbet af de seneste år investeret omkring 100 millioner kr. i nybyggeri og renovering, så skolen på alle områder har topmoderne faciliteter. For så vidt angår lærerarbejdspladser har vi også særdeles fine forhold.

Silkeborg Gymnasium har ca. 1550 elever og 150 lærere.

Ansættelsens starttidspunkt vil være i perioden fra 22. oktober 2018 frem til 1. januar 2019.

Motiveret ansøgning samt eksamenspapirer og CV indsendes til gymnasiejob.dk.

Ansøgningsfristen er den 4. oktober, men vi indkalder løbende kandidater til samtale i perioden frem til ansøgningsfristen.

Vi opfordrer både nyuddannede kandidater og erfarne lærere til at sende en ansøgning.

Evt. spørgsmål stilles til vicedirektør Tina Riis Mikkelsen på tm@sg.dk eller 8681 0800.

Læs mere om Silkeborg Gymnasium på www.gymnasiet.dk

SILKEBORG GYMNASIUM
ÅBNER VERDEN

Oslovej 10 DK-8600 Silkeborg www.gymnasiet.dk

SENIOR-HOBBY-JOB

Bliv lejlighedsvis rejseleder for Riis Rejsers glade gæster

- Har du humor, let til grin og smil?
- Er du på vej til en aktiv efterløns- og senior-tilværelse?
- Har du lyst til at lede rejser og øse af din viden?
- Har du årligt måske 4, 8 eller 10 uger til rådighed til rejselederjobbet?

...så er et lejlighedsvis rejselederjob hos Riis Rejser måske noget for dig. Vi søger netop nu flere herlige

rejseledere til den kommende sæson, og måske er du interesseret.

Læs mere om jobbet på www.riisrejser.dk/soeg-rejselederjob/ eller ring til Søren Riis på 96 64 50 11 og hør nærmere om jobbet som lejlighedsvis rejseleder.

Vi glæder os til at høre fra dig!

riis rejser

Tlf. 70 11 47 11 • www.riisrejser.dk

s_64

Studietur til **Barcelona**

Oplev Gaudis fantastiske kunstværker, Camp Nou, Las Ramblas...

Fra kr. 1.595,-

euro tourist

Tlf. 98 12 70 22 • info@eurotourist.dk • www.eurotourist.dk

Studietur til **London**

Oplev Hyde Park, Tower of London, Tower Bridge, Big Ben, London Eye...

Fra kr. 1.905,-

Student & Business TOURS

SPECIALIST I STUDIEREJSER

- Berlin..... fra 1195
- Edinburgh.... fra 1695
- Barcelona.... fra 1695
- Amsterdam.. fra 1895
- Krakow..... fra 1950
- Dublin..... fra 2095
- Athen..... fra 2450
- Firenze..... fra 2495
- Rom..... fra 2595
- Bruxelles.... fra 2595
- Reykjavik.... fra 3450
- New York..... fra 4995

Levende

LONDON

London har det hele!

Studiebesøg indenfor:
 Historie, arkitektur, skoler,
 virksomheder, naturvidenskab,
 etnisk London, sport, kunst,
 kultur, teater og musicals

Pris inkl. fly i/r og
 4 nætter med morgenmad
 Fra København

fra **kr. 1395**

TLF. 7020 9160 | INFO@SBTOURS.DK | WWW.SBTOURS.DK

LONDON

BERLIN

ALFA TRAVEL

ROM

BARCELONA

4 TOP-REJSEMÅL FOR GYMNASIER

Få inspiration til jeres næste studierejse blandt 4 af vores mest populære studierejsemål for gymnasier.

- 1. London** - fly 5 dage fra kr. 1.798,-
- 2. Berlin** - bus 3 dage fra kr. 698,-
- 3. Rom** - fly 5 dage fra kr. 2.248,-
- 4. Barcelona** - fly 5 dage fra kr. 1.998,-

Priserne er gældende for billigste rejseperiode i efteråret 2018. Kontakt os og få et gratis rejsetilbud til DIN gruppe!

- Studierejser med afsæt i jeres faglige mål
- Unikt udvalg af spændende programmuligheder
- Fast kontaktperson og dialog fra start til slut
- 24/7 adgang til jeres rejседokumenter i Alfa Gaten

Skræddersyede, billige studieture til hele verden

Når du køber studieturen hos **BENNS**, får du:

55 års erfaring • Lave priser • Skræddersyet produkt • Tidsbesparelse • Hjælp til fagligheden • Egen rejsekonsulent • 24H vagttelefon

Berlin Egen bus 3 dage/2 nætter	628	New York Fly 7 dage/5 nætter*	4.116
London Fly 5 dage/4 nætter	1.335	Rom Fly 5 dage/4 nætter	2.199
Barcelona Fly 5 dage/4 nætter	1.598	Beijing Fly 7 dage/5 nætter	4.995
Dublin Fly 5 dage/4 nætter	1.698	Firenze Fly 5 dage/4 nætter	1.897
Reykjavik Fly 5 dage/4 nætter*	2.550	Lissabon Fly 5 dage/4 nætter	2.199
Edinburgh Fly 5 dage/4 nætter	1.748	Paris Bus 6 dage/3 nætter	1.775
Budapest Fly 5 dage/4 nætter	1.398	Boston Fly 7 dage/5 nætter*	5.398

Alle priser er FRA-pris i kr. pr. person inkl. transport, overnatning og morgenmad. * Ekskl. morgenmad i New York, Boston og Reykjavik.

Ring på 65 65 65 63
group@benns.dk
benns.dk

BENNS

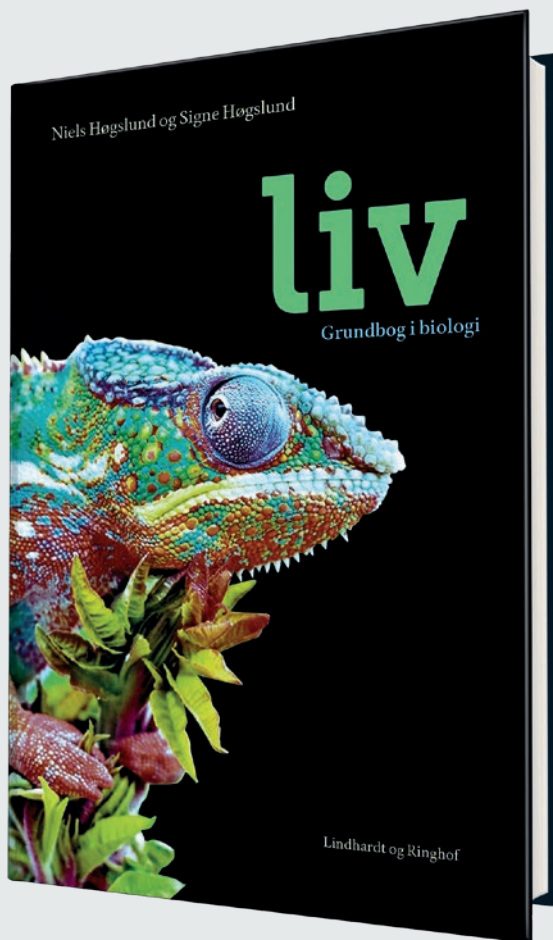
LINDHARDT OG RINGHOF UDDANNELSE

NYHED til **biologi**

Af Niels Høgslund og Signe Høgslund
280 sider / 320 kr.
e-bog 65 kr. / gratis website
Udkommer september 2018

Ny grundbog til biologi

- Evolution som rød tråd gennem kernestoffet
- I øjenhøjde med eleverne
- Sproget er let og klart
- Enkelt og overskueligt layout
- Find ekstra materiale på:
lru.dk/liv

**Lindhardt og Ringhof
Uddannelse**
Vognmagergade 11
1148 København
www.lru.dk

Uddannelse
EGMONT